

Příčiny mezinárodního terorismu ve středovýchodní oblasti

The causes of international terrorism in the Middle east region

Pavel Dovrtěl

Bakalářská práce
2012

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta aplikované informatiky

akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Pavel DOVRTĚL**
Osobní číslo: **A08313**
Studijní program: **B 3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**

Téma práce: **Příčiny mezinárodního terorismu ve středovýchodní oblasti**

Zásady pro vypracování:

- 1. Zpracujte analýzu problému z hlediska bezpečnostní ochrany vybraných objektů.**
- 2. Analyzujte celkově bezpečnostní riziko v ČR vyplývající z uvedeného problému.**
- 3. Uvedte předpokládaná bezpečnostní rizika u konkrétních objektů.**
- 4. Navrhněte řešení prevence u objektů střežených soukromým bezpečnostním sektorem.**
- 5. Proveďte syntézu problému.**

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. **ČEJKA, Marek.** Encyklopedie blízkovýchodního terorismu. Brno: Barrister & Principal, 2007. ISBN 978-80-87029-19-0.
2. **ULFKOTTE, Udo.** Hrozba terorismu. Praha: IKAR, 2003. ISBN 80-249-0162-5.
3. **MENDEL, Miloš.** Džihád. 2. dopl. vyd. Brno: Atlantis, 2010. ISBN 978-80-7108-316-0.
4. **KROPÁČEK, Luboš.** Islámský fundamentalismus. Praha: Vyšehrad, 1996. ISBN 80-7021-168-7.
5. **MAREŠ, Miroslav.** Terorismus v ČR: Centrum strategických studií, Brno 2005, 1. vydání, ISBN 80-903333-8-9

Vedoucí bakalářské práce:

JUDr. Vladimír Laucký

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání bakalářské práce:

24. února 2012

Termín odevzdání bakalářské práce:

25. května 2012

Ve Zlíně dne 24. února 2012

L.S.

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.
děkan

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá v první části obecným pojednáním o terorismu a analýzou středovýchodní oblasti s uvedením hlavních konfliktů, které se zde odehrály. Dále uvádím příčiny mezinárodního terorismu odvíjející se od těchto konfliktů. V druhé části analyzuji bezpečnostní riziko v České republice, její protiteroristickou politiku a ochranu kritické infrastruktury. Závěrečná část je věnována posouzením konkrétních objektů a návrhu řešení prevence u těchto objektů.

Klíčová slova: Blízký východ, mezinárodní terorismus, příčiny, Česká republika, hrozba, bombový útok, islámský fundamentalismus

ABSTRAKT

The first part of this thesis is dealing with the general treatise of terrorism and the analysis of the Middle East region, depicting the main conflicts of this area. This is followed by the main causes of the international terrorism derived from these conflicts. The second part of this paper is dedicated to an analysis of security risks in the Czech Republic, its anti-terrorist policies and a protection of critical infrastructure. The assessment of particular objects and the proposed solutions to prevent these objects are described in the final part.

Key words: Middle East, international terrorism, causes, the Czech Republic, threat, bomb attack, Islamic fundamentalism

Chtěl bych poděkovat JUDr. Vladimíru Lauckému za vedení mé práce, trpělivost, cenné připomínky a inspirativní náměty. Dále bych chtěl poděkovat také své rodině a přítelkyni za podporu během celého studia.

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

.....
podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 TERORISMUS.....	12
1.1 MEZINÁRODNÍ TERORISMUS.....	13
1.1.1 Dimenze jevu.....	14
1.2 DALŠÍ TYPY TERORISMU	14
1.2.1 Vnitrostátní terorismus	14
1.2.2 Státní terorismus.....	14
1.2.3 Subverzivní terorismus	15
1.2.4 Extrémistický terorismus	15
2 STŘEDOVÝCHODNÍ OBLAST	16
2.1 DEFINICE STŘEDOVÝCHODNÍ OBLASTI.....	16
2.2 ANALÝZA STŘEDOVÝCHODNÍ OBLASTI	17
2.3 ISLAMISMUS A JEHO KOŘENY	17
2.4 TERORISTICKÉ A RADIKÁLNÍ ORGANIZACE BLÍZKÉHO VÝCHODU	19
2.4.1 Palestina:	19
2.4.2 Židovské, Izraelské organizace:	19
2.4.3 Libanon:	19
2.4.4 Irák:.....	19
2.4.5 Írán:.....	19
2.5 ANALÝZA KONFLIKTŮ NA BLÍZKÉM VÝCHODĚ.....	20
2.5.1 Palestinsko-izraelský konflikt	20
2.5.2 Očanská válka v Libanonu	22
2.5.3 Irácko-Íránská válka	25
2.6 PŘÍČINY KONFLIKTŮ NA BLÍZKÉM VÝCHODĚ	27
2.6.1 Arabský nacionalismus – antisemitismus	27
2.6.2 Židovský nacionalismus – sionismus	28
2.6.3 Islamismus - Islámský fundamentalismus	29
2.6.3.1 Islamismus	29
2.6.3.2 Islámský fundamentalismus.....	30
2.6.4 Sunnité a šíité	31
3 ANALÝZA CELKOVÉHO BEZPEČNOSTNÍHO RIZIKA V ČR.....	32
3.1 KRITICKÁ INFRASTRUKTURA	32
3.2 OCHRANA KRITICKÉ INFRASTRUKTURY	32
3.3 PROTITERORISTICKÁ POLITIKA V ČR.....	34
3.4 DRUHY HROZEB V ČR	36
4 REÁLNÁ HROZBA TERORISMU V ČR.....	38

4.1	LETIŠTĚ VÁCLAVA HAVLA	39
4.2	METRO PRAHA	40
4.3	KULTURNÍ A SPORTOVNÍ AKCE.....	41
4.4	KULTURNÍ PAMÁTKY	43
4.5	NÁKUPNÍ STŘEDISKA	43
4.6	ENERGETIKA	44
5	NÁVRH ŘEŠENÍ PREVENCE OBJEKTŮ.....	47
5.1	ROZDĚLENÍ OBJEKTOVÉ OCHRANY	47
5.1.1	Klasická ochrana	47
5.1.2	Fyzická ochrana.....	47
5.1.3	Režimová ochrana	48
5.1.4	Technická ochrana.....	48
5.1.5	Hlídací služby.....	48
5.2	NÁVRH OPTIMALIZACE BEZPEČNOSTNÍCH SYSTÉMŮ V ČR.....	48
5.2.1	Biometrické systémy řízení a kontroly vstupů.....	49
5.2.2	Bezpečnostní rentgeny pro kontrolu osob a zavazadel.....	50
5.2.3	Terahertzové zobrazování	53
5.2.4	System Malintend	53
5.2.5	Detektor výbušnin Explonix	55
5.3	SYNTÉZA PROBLÉMU	55
	ZÁVĚR.....	57
	ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ.....	58
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	59
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	62
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	63
	SEZNAM TABULEK	64
	SEZNAM PŘÍLOH	65

ÚVOD

Terorismus je v posledních letech skloňován ve všech pádech, neboť se stal jednou z největších hrozeb současnosti. Ještě před třiceti lety byly teroristické incidenty převážně lokální záležitostí, dnes už se přímo dotýkají každého z nás.

To, co bylo dříve naprosto vzdálené, se dostalo až k hranicím České republiky prostřednictvím národních, nadnárodních teroristických, subverzivních, extrémistických skupin a organizací, s náboženským, separatistickým, politickým a ekonomickým charakterem.

Vzhledem k tomu, že se Česká republika začleňuje do celosvětových integračních procesů, armádní jednotky se aktivně podílí na boji proti terorismu, účastní se vojenských misí v náboženských válkách, stali jsme se případným terčem teroristických útoků směřovaných na naše území.

Impulzem pro výběr mého tématu bakalářské práce byla často podceňovaná závažnost současné situace. Také jsem chtěl širší veřejnosti vysvětlit vznik a příčiny mezinárodního terorismu ve středovýchodní oblasti – kolébce teroristických organizací a skupin, které se staly hrozbou pro celý svět. Členové teroristických skupin jsou ochotni za svou víru obětovat to nejcennější - vlastní život.

V úvodu své práce jsem se snažil vysvětlit pojem terorismus jako takový, který má v současnosti mnoho podob. S každou jeho novou odnoží nabývá na síle.

Zaměřil jsem se hlavně na Blízký východ, který sdružuje velký počet teroristických a radikálních organizací. Nejhlavnější z nich jsem rozdělil do šesti skupin: Palestina, Židovské a Izraelské organizace, Libanon, Irák a Irán. Dále se zmiňuji o konfliktech, které ovlivnili dění na Blízkém východě jako například dlouhotrvající Palestinsko-izraelský konflikt, Občanská válka v Libanonu Irácko-Íránská válka nebo s ní spojená Íránská islámská revoluce.

Pro získání komplexnějších informací a pochopení důvodů jednotlivých skupin, uvádím příčiny konfliktů na Blízkém východě. V tomto směru poukazuji na Arabský nacionalismus - antisemitismus, Židovský nacionalismus – sionismus, Islamismus - Islámský fundamentalismus, sunnity a šíity.

V následující části bakalářské práce jsem provedl analýzu celkového bezpečnostního rizika České republiky, ve které se zaměřuji na kritickou infrastrukturu a druhy teroristických

hrozeb. Rozebírám možnosti reálných útoků na letiště Václava Havla, metro Praha, kulturní a sportovní akce, nákupní střediska, kulturní památky, atd. V závěru mé práce pak řeším prevenci objektů a navrhuji optimalizaci bezpečnostních systémů v České republice.

Cílem této bakalářské práce je podat informace o vzniku, příčinách a vývoji tohoto složitého fenoménu na Blízkém východě, upozornit na bezprostřední hrozby, který se pak odráží do všech směrů světa. V konečném důsledku se mohou bezprostředně dotýkat nás všech, a proto chci poukázat na možnosti teroristického útoku u nás a způsoby jejich odhalení.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TERORISMUS

Slovo „teror“ nebo „terrosis“ znamená latinsky velký strach a odvozeno je z latinského slova „terrere“, které znamená hrozit nebo způsobovat hrůzu. Pojem „terorismus“ byl poprvé použit během Francouzské revoluce (1789-1794). Přesná mezinárodní definice pojmu terorismus není jednoznačně definovatelná a každá národní či nadnárodní společnost popisuje tento fenomén rozdílně.

Terorismus si můžeme vyložit jako organizovanou formu násilí většinou páchanou na nevinném civilním obyvatelstvu se záměrem zastrašit, vyvolat paniku a vzbudit v lidech beznaděj za účelem náboženských, politických nebo jiných předem vytyčených cílů. Teroristé jsou známy svými bezohlednými metodami a neváhají pro dosažení kýženého výsledku použít brutální způsoby útoku, které zasáhnou co nejširší okruh lidí. Čím větší je rozsah útoku a jeho následky, tím pravděpodobnější je šance dosažení nároků kladených samotnými teroristy. V důsledku to znamená vyšší zájem informačních médií a terorismus tak můžeme považovat za ostrou formu psychologické války, která může vyvolat změnu názorů, postojů společnosti a vést tak k jejímu rozvratu a následné krizi. Teroristé také při svých útocích využívají nezúčastněné osoby jako nástroj k vydírání a tímto způsobem vytváří nátlak na odpovědné úřady a vládní zřízení. Sdělovací prostředky vytváří pomyslného prostředníka, který mnohdy umocňuje tlak na tyto instituce a ty jsou nucené pod pohrůzkou zabití rukojmích k ústupkům vedoucích v krajním případě k destabilizaci a změně společenského systému. Organizovaný zločin a terorismus jsou dva pojmy, které na první pohled mohou vypadat zcela odlišně, ovšem mají mnoho společného. Mezi teroristické aktivity patří i zločiny, které řadíme do běžné kriminality nebo organizovaného zločinu se kterým se setkáváme prakticky pravidelně. Jedná se o loupeže, podvody, vydírání atd. Těmito zločiny si teroristé zajišťují prostředky. Většinou se jedná o peníze na nákup zbraní, vybavení potřebného pro teroristický čin, podplacení důležitých osob, financování cest atd. Takto prováděné zločiny se snaží maskovat pod zástěrkou kriminálních deliktů. Určení hranice mezi organizovaným zločinem a terorismem je tak prakticky velmi obtížné. Existence terorismu, je nesporný fakt odvíjející se od stavu společnosti. Při objektivním pohledu na terorismus a jeho dopadu na lidskou společnost nesmíme mít žádné předsudky. Vzestup teroristických aktivit a činů je přímo úměrný vzestupu společenského, ekonomického, sociálního a politického růstu napětí ve společnosti. (1)

„Terorismus má neobyčejnou schopnost měnit formy své existence ve společnosti mizet a zase se objevovat podobně jako hynoucí a zase znovu se rodící fénix.“¹

Proto se terorismus v závislosti na těchto aspektech stále mění a jeho rychlý vývoj zapříčinil i změnu jeho forem a přívlastků. Stále se odvíjí od zmiňovaného stupně společenského, sociálního a ekonomického rozvoje. Podstata a princip terorismu však stále zůstává stejný a vystihuje ho staré čínské přísloví: „Zabij jednoho a postrašíš deset tisíc.“

1.1 Mezinárodní terorismus

Mezinárodní terorismus vstoupil globálně do povědomí široké veřejnosti útokem na New York a jeho světové obchodní centrum 11. září 2001 teroristickou organizací Al-Káida. Tento ničující útok se stal přelomovým milníkem v historii novodobého mezinárodního terorismu. Mezi další známé mezinárodní teroristické činy patří bombové útoky v Madridu v roce 2004 a o rok později v Londýně. (2)

Mezinárodní terorismus a jeho současné způsoby útoků patří mezi nejzákeřnější a neúčinnější formy boje, které je složité předvídat. Proto je velmi důležitá spolupráce a prevence jednotlivých zemí v boji proti tomuto zlu, páchanému na nevinných lidech.

V dnešní době se již o terorismu mluví jako o politickém fenoménu a jeho přesnou definici popsal Marian Brzybohatý, kde říká že: „Mezinárodní terorismus obsahuje internacionální prvky, jako jsou například podpora teroristické skupiny jiným státem, útoky na příslušníka jiného státu, útok na diplomatickou misi atd.“²

Tato forma terorismu má zásadní vliv na problematiku, jakou se zabývám v této práci. Jedná se o nejzávažnější problém moderní doby a Blízký východ je region, který je s tímto slovním spojením nejčastěji spojován.

¹ LAUCKÝ, V. *Přednášky z předmětu TKB II a spec. bezp. technologie*

² BRZYBOHATÝ, M. *Terorismus II.* Str. 153

1.1.1 Dimenze jevu

„Obrat k terorismu je spojen s dimenzí politického boje a je zvláště intenzivní v nejrozvinutějších zemích světa, které jako první poznaly masový rozmach politického života jako důsledek rozšíření hlasovacího práva, jenž se po 2. sv. válce stalo prakticky univerzálním. To znamená, že stejnou měrou, jakou je množství osob zabývajících se politikou, roste i možnost napětí mezi sociálními skupinami a politickými ideologiemi. Rozvoj terorismu je ještě umocněn technickým rozvojem ve výzbroji. Teroristé také využívají rychlost šíření zpráv a mimořádnou pozornost masmédií. Když tato fakta zanalyzujeme, pak jsme schopni posoudit a pochopit podmínky rozvoje mezinárodního terorismu. Aby hnutí bojující za nezávislost dosáhla úspěchu, muselo téměř vždy dojít k válce a téměř každé z těchto válek předcházela fáze teroristického boje.“³

1.2 Další typy terorismu

Obecně je velmi obtížné nalézt přesnou definici typologie terorismu. Do dnešní doby bylo vypracováno velké množství typologií lišících se podle ideové motivace, způsobu a místa provedení, geografické oblasti působení apod. není také vyloučena vzájemná kombinace různých kategorií. Musíme tím ale zachovat základní rozdělení, nebo vnitřní logiku typologie. (3)

1.2.1 Vnitrostátní terorismus

„Dotýká se vnitřních poměrů pouze jednoho státu. Může jít o střet politických stran či skupin, důsledek nacionalistických či separatistických snah. Jeho důsledky nepřesahují hranice určitého státu.“

1.2.2 Státní terorismus

„Jde o používání teroristických metod státní moci proti jejím oponentům. Může být zaměřen na národnostní menšiny, náboženské skupiny, disidenty atd.“

³ LAUCKÝ, V. Přednášky z předmětu TKB II a spec. bezp. technologie

1.2.3 Subverzivní terorismus

„Jinak řečeno podvratný terorismus je typickou metodou boje např. v době studené války. V současné době sem řadíme i některé operace islámských fundamentalistů, pro něž je charakteristická intenzivní zpravodajská činnost, rozsáhlá infiltrace, sabotáže a používání propagandy.“

1.2.4 Extrémistický terorismus

„Jde o doprovodný jev činnosti krajně pravicových, krajně levicových nebo náboženských skupin a hnutí. Jejich ideologická argumentace je často založena na iracionální a emocionální argumentaci, vyznačující se nenávistí a nesnášenlivostí vůči jiným etnickým a sociálním skupinám i politickým odpůrcům.“⁴

⁴ LAUCKÝ, V. Přednášky z předmětu TKB II a spec. bezp. technologie

2 STŘEDOVÝCHODNÍ OBLAST

2.1 Definice středovýchodní oblasti

Začátkem kapitoly bych uvedl stručnou definici středovýchodní oblasti. Výraz střední východ neoznačuje zcela přesně geografickou oblast. Vymezuje se na jihozápad Asie, rozkládá se na území Arabského poloostrova a přilehlých států. Její označení se nejčastěji používá ve spojení s doslovným překladem anglického výrazu Middle East.⁵ V českém jazyce ho tedy označujeme jako Blízký východ a mezinárodní organizace používají název jihozápadní Asie. Setkal jsem se však s názvy Střední nebo Dálný.

Blízký východ byl vždy označován za kolébkou naší civilizace. Stál také u zrodu mnoha kultur a vznikla zde tři světová náboženství - křesťanství, judaismus a islám. Je vyhlášené bohatou zásobárnou ložisek ropy a zemního plynu.

Období konce druhé světové války negativně ovlivnil region častými nepokoji. (4)

Obrázek 1: Blízký východ (5)

⁵ Státy Arabského poloostrova a jeho okolí

2.2 Analýza středovýchodní oblasti

V dobách starověku na Blízkém východě vznikly vyspělé civilizace a to hlavně na území dnešního Egypta a Iráku. Jejich vyspělost převyšovala ostatní státy a z jejich odkazu čerpaly i západní světy, které v tehdejší době nebyly zdaleka na tak vysoké úrovni jako Blízký východ. V této oblasti má rozhodující vliv islám a to i přes to, že se jedná o nejmladší náboženství. K charakteru života do této oblasti ale také neodmyslitelně patří křesťanství a judaismus. Širší Blízký východ v dnešní době zahrnuje přibližně 21 států, ve kterých žije zhruba 350 milionů obyvatel. Patří sem 6 severoafrických států: Alžírsko, Egypt, Libye, Maroko, Súdán a Tunisko a 15 států tradičního Blízkého východu, které se nacházejí v oblasti kolem arabského poloostrova: Bahrajn, Irák, Irán, Izrael, Jemen, Jordánsko, Katar, Kuvajt, Libanon, Omán, Pásmo Gazy, Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty, Sýrie a Turecko.

Velkou většinu států, s výjimkou Izraele, spojuje islámské náboženství, které vyznává většina obyvatel. Po dlouhou dobu byly státy Blízkého východu koloniemi evropských velmocí, a to až do druhé poloviny 20. století, kdy si získala většina států plnou suverenitu. O zvýšený zájem Západního světa v čele s USA došlo za dob studené války a také při ropné krizi v 70. letech. V posledních letech je tato oblast především ve znamení napětí a nepokojů okolo islámského fundamentalismu, který si můžeme vyložit, jako závažnou hrozbu světového míru. (6)

2.3 Islamismus a jeho kořeny

Vzniku islámu předcházelo období džáhilije (nevědomosti). Vznik islámského náboženství je datovaný rokem 622 n. l. a rychlým tempem se šíří z oblasti Blízkého východu do Afriky a Evropy. Islámská civilizace má v této době jednu z nejrozvinutějších kultur. Postupem času se začala dělit nejméně na čtyři menší civilizace: arabská, turecká, perská a malajská. Do dnešní doby nemá islámská civilizace ústřední stát a tato absence může způsobovat určitou kulturní nestabilitu. Aspirantů na tuto pozici je hned několik. Od Egypta, Íránu, Pákistánu, Saúdské Arábie a Turecka až po Indonésii. (4)

*Čína, Rusko a západní země se dohadují o tom, komu z nich připadne patronát nad tou, kterou částí muslimského světa. Jejich hašteření je však zbytečné. Islámský svět nepatří jim, nýbrž muslimským národům.*⁶

Západním státům a křesťanství se jeví islamismus jako hrozba. Ostře totiž naráží na Evropu a Spojené státy. Teroristické útoky jsou jednou z možností dosažení cílů a v očích Západního světa vyvolávají strach. Ovšem v minulosti tomu mělo být přesně naopak, kdy islámský svět uvažoval o smíření s křesťanstvím. Muslimští fundamentalisté si nechávají říkat „islámijúm,“ tedy islamisté. Striktně odmítají kritické zkoumání jakéhokoli textu koránu. A ten, kdo se o to pokusí, musí se bát o svůj život. Jedním z takových je i egyptský jazykovědec žijící v exilu Abû Zajd.

Islamisté představu člověka jako autonomní bytosti neuznávají a odmítají tím i myšlenku existence svobodného lidského rozumu. Namísto toho dávají přednost obecnému prospěchu, což znamená, že na prvním místě v jejich očích je veřejný zájem, nikoli člověk jako takový.

Je třeba rozlišovat tři skupiny islamistů. První skupina jsou „afgháni“. Jedná se o nejpočetnější skupinu, složenou z dobrovolníků a často lidí bez zaměstnání, kteří pocházeli z různých koutů islámského světa. Jejich útočištěm se stal Afghánistán. Zde bojovali proti sovětské okupaci a za své náboženství.

Druhou skupinou jsou vzdělanci, často studující na Západě, kteří nebyli spokojeni se systémem západního světa nebo se v něm nedokázali asimilovat.

Třetí skupinu tvoří mladí lidé z venkovských měst. Jedná se o velkou skupinu islamistů, kteří při odchodu od rodičů a rodinného zázemí nezvládli přechod k samostatnému životu ve větším městě. Tato tíha změny na ně silně doléhá a Islamismus je pro ně náhražkou dosavadní nespokojenosti. Vášnivá náboženská angažovanost spojuje islamisty, kteří se cítí ohrožení moderní sekulární dobou. Většina islamisticky myslících muslimů užití teroristických prostředků zavrhuje. K absolutní oddanosti se hlásí pouze radikální menšina, která je ochotna v boji položit i vlastní život. (7; 8)

⁶ KROPÁČEK, L. *Islámský fundamentalismus str. 107, (Alija Izetbegovič v úvodní části Islámské deklarace, 1970)*

2.4 Teroristické a radikální organizace Blízkého východu

Teroristické a radikální organizace jsou již nedílnou součástí světa. Některým jde o co nejvíce ztrát na životech, jiné skupiny se například snaží upozornit na problémy na jejich území. Tyto informace jsem čerpal z Encyklopedie blízkovýchodního terorismu. Určité skupiny již zanikly, ale svou činností se výrazně zapsaly do historie terorismu. Některé naopak nemusely automaticky znamenat teroristické organizace. Zde uvádím stručný výčet radikálních organizací a teroristických skupin. (2)

2.4.1 Palestina:

Lidová fronta pro osvobození Palestiny - Hlavní velení, Lidová fronta pro osvobození Palestiny, Organizace za osvobození Palestiny (OOP), Organizace Abú Nidala (ozbrojené křídlo Fatáhu), Hamás, Palestinská fronta osvobození (PFL), Palestinská fronta osvobození (PFL), Palestinský islámský džihád (PID)

2.4.2 Židovské, Izraelské organizace:

Irgun, Abu Nidal organization, Al-Asifa, Black June Organization, Black September Group, Palestine Liberation Front, Saiqa

2.4.3 Libanon:

Hizbalách, Al Amal, Islamic Amal, Pink Panther Militia, Maronite League, Druse Progressive Socialist Party, Tanzim, Muslim Brotherhood

2.4.4 Irák:

Ansár al-Islám, Ansár as-Sunna, Armáda vítězné víry, Brigády mučedníka Ahmada jásína, Vojáci islámu

2.4.5 Írán:

Lidoví mudžáhidini Íránu

2.5 Analýza konfliktů na Blízkém východě

2.5.1 Palestinsko-izraelský konflikt

V této kapitole bakalářské práce se pokusím popsat nejnebezpečnější oblasti Blízkého východu.

„Bůh ať pomáhá Izraelcům a Palestincům, aby nadále žili pospolu a v míru.“⁷

Jednou takovou zemí s dlouhodobě vypjatou situací je Izrael. Nachází se v jihozápadní Asii v oblasti Blízkého východu. Na severu sousedí s Libanonem a Sýrií, na východě s Jordánskem a jihozápadně s Egyptem. Západní stranu země omývá Středozemní moře. Počátky jeho konfliktu můžeme datovat od konce 1. světové války. Boj vedený již po několik generací mezi Židy a Araby. Hlavním důvodem urputného zápasu o vlast, však není ve své podstatě náboženství, jak se na první pohled může zdát. I když náboženský fundamentalismus se nicméně nemohl do konfliktu nezapojit, jak ze strany arabské, tak židovské. První útoky namířené proti židovským přistěhovalcům a britské koloniální správě byly již ve 20. letech 20. století. Ve 30. letech se situace postupně vyostřila, kdy do Palestiny začali proudit Židé ve velkém z evropských států a nacistického Německa. Tato židovská imigrace vedla až k velkému palestinskému povstání v roce 1936 a tentýž rok také k založení palestinského Muslimského bratrstva. Poté nastalo období „stabilního nepřátelství“. Po vyhlášení Izraele samostatným židovským státem (1948) a palestinské válce o rok později, která skončila příměřím, se Muslimské bratrstvo stáhlo do pásma Gazy. V roce 1964 vznikl na popud palestinských arabů Organizace pro osvobození Palestiny (dále jen OOP) řízená od roku 1969 Jásirem Arafátem. Vznikla také Lidová fronta pro osvobození Palestiny (1967). Cílem OOP bylo po dlouhou dobu ustanovení palestinského sekulárního státu. Tato organizace vystupovala vždy jako sekulární a některé z jejích složek se hlásí k marxismu. Idea soužití muslimů, židů a křesťanů vydržela však jen krátce. Dlouhé nekončící boje a vyjednávání, hořkost porážek, neústupnost z obou stran, napětí z trvajících pokoření, růst islamismu v sousedních arabských zemích vedly k eskalaci již tak vyostřeného konfliktu. Nakonec i tzv. „Šestidenní válka,“ při které Izrael

⁷ Jan Pavel II. Při přijetí diplomatů v lednu 1996

v červnu 1967 získal Pásmo Gazy, Sinajský poloostrov, Západní břeh Jordánu a Golanské výšiny napomohla ke krystalizaci radikálnější volby vydat se islámskou cestou, jež by se měla ukázat jako efektivnější. OOP podporoval sám egyptský prezident Násir. Postupem času se z OOP stala největší exilová palestinská organizace, která zastřešovala velké množství menších palestinských uskupení v čele s Fatahem. V roce 1987 po vypuknutí *intifády*⁸ vznikla palestinská islamistická politická strana Hamas - odnož islámské organizace muslimští bratři. Strana měla strukturovanou organizaci a dělila se na dvě části. Bojovou a politickou složku.

Hamas v doslovném překladu znamená nadšení a zároveň je akronymem názvu *harakat al-muqáwama al-islámíja*⁹. Ihned po svém vzniku se stal hlavním odpůrcem Jásira Arafata i jeho politickým rivalem. Nesouhlasil s jednotným vedením intifády ze strany OOP a začal vyhlášovat vlastní stávky, vydával vlastní komuniké, mluvil o spiknutí světa proti islámu a hrozil Izraeli bojem až do jeho zničení. Největší členskou základnou má Hamás v pásmu Gazy. Financování poskytly nevládní organizace, které sympatizují s radikálním hnutím a také příspěvky palestinských občanů pracujících v zemích Zálivu.

Další radikální organizací, která promluvila do dějin palestinsko-izraelských konfliktů, je Palestinský islámský džihád (dále jen PID). Jedná se o militantní palestinskou organizaci radikálně islamistického zaměření. Vznikla v 70. letech v pásmu Gazy podporovaná Íránem a Hizbaláhem. Hlavním cílem radikálů se stalo osvobození Palestiny a zničení Izraele, který si PID pokládá za přímý náboženský rozkaz. Snaha častých sebevražedných útoků měla překazit mírová urovnání a vyvolat ještě větší nevráživost mezi národy. Odpověď Izraele na sebe nenechala dlouho čekat. V listopadu 1995 zlikvidoval Mosad spoluzakladatele a vůdce džihádu Fathího Šiqáqího, tvrdě prosazujícího sebevražedné atentáty. V lednu 1996 byl zabit v Gaze člen Hamásu. „inženýr“ Ajjáš Jahjá. Hamás kontroval čtyřmi sebevražednými útoky, při kterých zahynulo 59 Izraelských občanů. Sebevražedným útokům palestinských radikálů stejným způsobem sekundovali židovští extrémisté. Při masakru v městě Hebron v roce 1994 zahynulo 29 palestinských muslimů a

⁸ Lidové povstání Palestinců proti Izraeli

⁹ *Islámské hnutí odporu*

poté v listopadu 1995 následovala vražda premiéra Rabina. Tyto útoky měly také zmařit nastolenou cestu k míru.

Do roku 1978 arabské státy zakazovaly muslimům s izraelským občanstvím vykonat pouť do Mekky, která je pro muslimy životně důležitá. Musí ji podniknout alespoň jedenkrát za život. Tento příkaz přejatý z arabské tradice se uskutečňuje jednou ročně, kdy do Mekky přichází věřící z nejdlejších oblastí a stejně oděni vykonávají stejné náboženské úkony, vyvolávající v nich pocit jednoty a síly jejich víry.

Arabové žili v Izraeli v nesrovnatelně horších životních podmínkách než jejich židovští spoluobčané. Tyto negativní aspekty se odrazily na vzestupu religiozity a to způsobilo prudký nárůstu výstavby mešit.

V roce 1980 vzniklo militantní hnutí Rodina džihádu, jež mělo výraznou podporu islámských politiků. Avšak tato skupina neměla velkou podporu veřejnosti. Pád komunismu napomohl k zahájení mnohostranných mírových jednání. Jedno takové se uskutečnilo ve Washingtonu v roce 1993. Dalším důležitým krokem byla mírová smlouva v roce 1994 a následná normalizace vztahů mezi Izraelem a Jordánskem. Postupné rozšiřování palestinské autonomní správy v Gaze a na západním břehu i přes časté nepokoje nadále pokračovala. Radikálním odpůrcům z obou stran se nedaří mírový proces zastavit. V listopadu 2004 umírá palestinský politik a radikál Jásir Arafat. Datum jeho úmrtí bývá také označován za konec druhé palestinské intifády. Palestinsko-izraelský konflikt zřetelně ovlivňuje napětí blízkého východu a každý další pokrok k dosažení míru může mít blahodárny vliv na umírnění islámských hnutí i v ostatních oblastech Blízkého východu. (9)

2.5.2 Očanská válka v Libanonu

Občanská válka v Libanonu proběhla v období 1975-1990. Tento konflikt ovlivnil vývoj blízkovýchodního radikalizmu i celé této oblasti. V zemi se dodnes dodržuje rozdělení společnosti do náboženských komunit. Toto rozdělení pochází ještě z dob Osmanské říše a každá skupina obyvatelstva má tak v parlamentu vymezený počet mandátů. V roce 1920 francouzská mandátní zpráva stanovila počet těchto komunit na 17. V roce 1943 bylo dohodnuto rozdělení nejvyšších státních funkcí mezi nejpočetnější z nich. Křesťanským maronitům připadl úřad prezidenta republiky. Sunnitě si mezi sebe rozdělili předsedy vlády

a šiité předsedy parlamentu. Společnost v této zemi byla vždy nábožensky i etnicky velmi rozmanitá. Zpočátku neměla vliv na hospodářské podmínky státu. Vzdávající napětí se však mezi komunitami nemohlo neprojevit a to především u křesťanů (maronitů), sunnitských, šiitských muslimů a drúzů. Vztahy Libanonu s Izraelem díky prozápadně orientované křesťanské většině se odlišovaly od vztahů Izraele s ostatními arabskými státy. Po roce 1948 musela země čelit první vlně palestinských uprchlíků. Druhá vlna byla způsobena šestidenní válkou. V důsledku znamenaly tyto imigrace pro Libanon demografické změny, kdy se z muslimské menšiny stala nejpočetnější etnická skupina obyvatel země na úkor křesťanů. V letech 1970-1971 byla z Jordánska po „Černém září“¹⁰ vyhnána OOP. Útočiště si našla v jižním Libanonu, nad kterým libanonská vláda neměla již přes rok kontrolu. Útoky OOP vedené na Izrael z tohoto území měly za důsledek vtahování země do izraelsko-palestinského konfliktu a zhoršování dobrých vztahů s tímto státem. Když v dubnu 1975 došlo v městě Bejrút k bombovému útoku na maronitský kostel a následné odvetě, při které byl zmasakrován autobus palestinských arabů, vypukla občanská válka.

Začátkem roku 1976 palestinská frakce Sa'ika povraždila v křesťanském městě Damúr stovky lidí. V červnu téhož roku na žádost prezidenta Libanonu přichází na pomoc ze Sýrie 40 tisíc vojáků. Vojenská pomoc, která byla určena křesťanským falangistům, se nakonec ukázala jako kontraproduktivní. Sýrie využívala občanské války k posílení svých mocenských pozic na Blízkém východě. Během konfliktu se Libanon rozdělil do několika částí. Jižní část země ovládaly teroristické skupiny a muslimské frakce (šiitské hnutí Amal, OOP, sunnitská Murábitún, Fatah, atp.). Tyto frakce se také vzájemně napadaly. Palestinské útoky u severní hranice s Izraelem přinutily k tvrdým vojenským odvetám a v r. 1978 byla v reakci na teroristický útok v Tel Avivu zahájena vojenská operace s názvem Litani. Při této operaci izraelské vojenské jednotky pronikly a obsadily jižní Libanon až po řeku Litani. Izraelské síly se vzápětí stáhly z obsazených území, ale kontrolu nad jihem Libanonu si zachovaly podporováním Jiholibanonské armády. Od roku 1981 se začala situace opět vyhrcovat v závislosti na Íránské islámské revoluci. Od vysokých představitelů v Izraeli začaly stále častěji zaznívat hlasy vyzývající k vojenskému úderu proti OOP v jižním Libanonu. Jako záminka nakonec posloužil atentát na

¹⁰ *Konflikt mezi OOP a jordánskými bezpečnostními silami*

izraelského velvyslance Šolmo Argova (1929-2003) v Londýně, který se uskutečnil 3. června 1982. Tento útok překvapivě neprovedla OOP ale její zneprátená Organizace Abú Nidala – OAN, která se především specializovala na nájemnou teroristickou činnost. Den poté začala vojenská operace s názvem „Mír pro Galileu“. Izraelská vojska znovu obsadila jih Libanonu a postupovala až k Bejrútu, který několik týdnů bombardovala. Operace vyvolala vlnu kritiky ze všech stran.

Vyhrocenou situaci se podařilo zklidnit až americkému diplomatovi Philipu Charlesi Habibovi. Ten vyjednal odchod OOP do Tuniska dne 22. srpna 1982. Následně byl v zemi rozmístěn mezinárodní vojenský kontingent. Oficiální ukončení války proběhlo 1. září 1982. O život během ní přišlo 17 825 Libanonců a 675 izraelských vojáků. I po ukončení bojů však nepřestalo docházet k násilnostem. Krátce po zvolení Bašira Džumajíla prezidentem Libanonu byl zavražděn palestinskými muslimy. Rychlá odvěta na sebe nenechala dlouho čekat, a to v podobě masakru v palestinských uprchlických táborech Subra a Šatíla. Země byla stále sužována násilím a to i během 80 let, kdy za sebevražednými útoky stálo především hnutí Hizballáh. Sebevrazené útoky patřily k jeho mimořádně účinným formám často používaným proti izraelským, americkým a francouzským vojenským cílům. Hnutí vzniklo v r. 1982 reakcí na izraelskou invazi.

Vnitřní organizace Hizballáhu se vyznačuje tvrdou kázní, způsobem rozhodování a utajením vedoucích struktur. 23. října provedla organizace zničující útok vedený proti mezinárodním silám v Libanonu. Sebevražedný atentátník najel nákladním automobilem naloženým pěti a půl tunami trinitrotoluenu do prostoru americké základny v Bejrútu. Výbuch si vyžádal 241 obětí. Za několik desítek vteřin explodovaly nálože na francouzské základně (58 obětí). Za další měsíc explodoval nákladní automobil také v prostoru hlavního velitelství izraelské armády v Týru. Výbuch stál život 60 lidí. Odvetný útok provedla americká zpravodajská služba CIA, když se pokusila zlikvidovat významného libanonského ajatolláha Fadlalláha. Tento pokus byl neúspěšný a zahynulo při něm 80 lidí. Sám Šejch Muhammad Husajn Fadlalláh vyvázl živý a nadále podporuje hnutí Hizballáh. Konec 80 let se v Libanonu nesl v duchu pokračujícího politického chaosu. V zemi působilo více než čtyřicet militantních organizací.

V roce 1991 po skončení občanské války libanonská vláda odzbrojovala všechny milice, ale Hizballáhu byly zbraně ponechány. Důvodem bylo, že Hizballáh bojuje za osvobození okupovaného libanonského jihu izraelskými vojsky a jejímu vytlačení z pohraničního pásma. Vzdálená priorita hnutí je přetvoření Libanonu v islámský stát. Celkový počet obětí

občanské války za 16 let nelze přesně vyčíslit. Odhad mluví až o 100 tisících životech. Směšování náboženství s politikou se stalo téměř samozřejmostí a prosazování občanského vědomí v uklidňujícím se kontrastním Libanonu nebude jednoduchým úkolem. (9) (2)

2.5.3 Irácko-Íránská válka

Vývoj v Iráku před vojenským převratem byl určován sekulární ideologií a to zvláště arabským nacionalismem. V roce 1958 proběhl v Iráku vojenský převrat pod vedením Abdala Karíma Kásina a po zrušení monarchie tak vzniká Irácká republika, kde je Islám státním náboženstvím. Mezi iráckými muslimy je početní převaha šíitů. Tvoří ji asi 55% všech muslimů v zemi a převážná většina jich žije v jižní části země. Tam se taky nachází šíitská svatá města Nedžev a Kerbalá. Sunnitská část si již po 2 sv. válce ustavila místní sekci Muslimského bratrstva, ale neměla velkou podporu a v roce 1951 byla potlačena a později zakázána. Země se vydala cestou revolučních zvrátů, které vyvrcholili v roce 1968 převzetím moci sekulární panarabské strany Baas kombinující socialismus s arabským nacionalismem. Saddám Husajn vydal prohlášení o straně Baas v roce 1977, kde prohlašoval: „*Naše strana není vůči náboženství neutrální. Stojí vždy na straně víry proti bezvěrectví, avšak není a nehodlá být stranou náboženskou.*“¹¹ Strana razila své jednoznačně sekulární hesla (jednota, svoboda, socialismus) na vzdělávacích kampaních po celé zemi. Její snahou bylo vymanit šíitské rolníky z vlivu duchovenstva a přetvořit je k obrazu svému. Mezi šíitským obyvatelstvem však myšlenky arabské národní jednoty nevyvolávaly zdaleka tolik nadšení. Šíitští duchovní se snažili prohlubovat vlastní náboženské učení a bojovat tak proti komunistické propagandě.

Počátkem šedesátých let zahájila v Iráku působení militantní organizace Da'wa. V jejím čele stál Muhammad Bákir as-Sadr podporovaný syny ajatolláha Muhsina al-Hakíma, kteří se později postavili do čela šíitského odboje proti Saddamu Husajnovi. Strana oponovala silicím myšlenkám socialismu a sekularismu v Iráku s programem nahradit sekulární stát islámským teokratickým systémem. Prudké zhoršení už tak vlažných vztahů mezi bagdádskou vládou a Da'wou nastalo po vítězství islámské revoluce v Íránu. Íránská média podněcovala věřící a to především irácké šíity proti sekulární straně Baas tvrzením, že se

¹¹KROPÁČEK, L. *Islámský fundamentalismus str. 107*

jedná o „utlačitelství bezbožecký režim“ apod. Da'wa prováděla časté atentáty na státní představitele. Její členové byli hromadně zatýkáni a popravováni. Vzniklá atmosféra stavěla šíiity do role štvanců a saddamův režim proti nim postupoval velmi tvrdě. Tisíce z nich i vzdáleně iránského původu bylo vypovězeno ze země.

V Íránu se koncem roku 1977 začaly formovat protesty proti propagandistickému režimu perského šáha Mohameda Rézy. Šáhův režim byl známý svým policejním útlakem, ale to neodradilo studenty, obchodníky i městskou chudinu, aby prohlašovali nespokojená hesla. Přibývalo také revolučních vystoupení. Protestních pochodů se účastnily miliony lidí. Touha po svržení monarchie spojila na krátký čas všechny revoluční proudy a dala tak vzniknout islámské revoluci. Tu řídil ajatolláh Chomejní z francouzského exilu. Chomejní se vrátil zpět do země (1. 2. 1979) za vášnivého přivítání davů. A když (11. 2) kapitulovali šáhovi vojáci, byla zahájena rychlá přeměna státu na islámskou republiku. Postupně se stal Chomejní nejvyšším duchovním vůdcem nově vzniklého režimu. Moc v zemi byla nyní v rukou šíitského duchovenstva, které si vymínilo kromě voleného parlamentu ještě podle ústavy zřízenou tzv. radu dohlížitelů. Jedná se o orgán složený z šesti teologů a šesti právníků, kteří prozkoumávají každý zákon schválený parlamentem do deseti dnů, zda je v souladu s ústavou a se zásadami islámu.

Země také začala spolupracovat s radikálním hnutím Hizballáh na propagandě a rozšíření islámské revoluce do blízkovýchodního světa. Vztahy zemí se před válkou razantně zhoršovaly. Obě země proti sobě používaly náboženské argumenty. Na irácké straně Saddam Husajn vyzdvihoval bitvu muslimských Arabů a jejím vítězstvím nad Peršany v bitvě u Kádísíje. Írán zase obviňoval Saddámův režim za bezbožecký. Irácké horní vrstvy obyvatel nicméně přistoupily na střízlivější životní styl bez alkoholu a nočního života. Zásadně se zlepšilo také postavení žen. Po rozvodu si mohly ponechat rodinný dům.

Mezitím se Saddam Husajn rozhodl, že využije slabosti způsobené proběhnutou revolucí a zaútočí na oslabený Írán. V roce 1977 se stal vůdce strany Baas prezidentem a za další rok na to rozpoutal Irácko-Íránskou válku. Invaze do Íránu proběhla 9. 9. 1980. Válce předcházely dlouhé pohraniční spory, ve kterých hrála roli i ropa nacházející se na tomto území. V prvních letech války uprchlo do Íránu velké množství iráckých šíitů a s nimi také Muhammad Bakr al-Hakím a Sadrův žák Mahmúd al-Hášimí. Ti v Teheránském exilu ustavili Nejvyšší shromáždění islámské revoluce v Iráku. Vnitřní frontu se jim sice nepodařilo otevřít, ale dokázali zmobilizovat velký počet dobrovolníků do války proti

Iráku. Přestože Saddámovy jednotky využily momentu překvapení, nedokázaly přes sílící iránskou armádu postupovat a byly dokonce zatlačeny zpět do Iráku. Těžké boje na frontě si vyžádaly velký počet mrtvých vojáků na obou stranách s minimálním úspěchem na prolomení linie protivníka.

Ve válce byly použity i chemické zbraně. Irák v zoufalství před sílící Íránskou armádou použil jedovatý hořčičný plyn. Odhaduje se, že použitím chemických látek byly zabity desetitisíce lidí, jak z řad iránské armády tak civilního obyvatelstva. Po dlouhých bojích trvajících 8 let válka skončila až na naléhání mezinárodní OSN, která přinutila země k míru. Ztráty během války jsou vysoce nejisté. Režimy si je nepřály publikovat nebo byla čísla jasně zkreslená. Odhady mluví až o 1 500 000 obětech. Úplný konec nastal 20. srpna 1988. Tato osmiletá válka se vepsala do historie jako jedna z nejkrvavějších a právem bývá přirovnávána k první světové válce. (9) (2)

2.6 Příčiny konfliktů na Blízkém východě

2.6.1 Arabský nacionalismus – antisemitismus

Dříve, než vznikl novodobý stát Izrael, žily na Blízkém východě několikatisícové židovské komunity a to i na území dnešních muslimských států. Určitá míra antisemitismu se zde samozřejmě vyskytovala ale v porovnání s Evropou a jejím křesťanským světem (do poloviny 20. století) byla obecně nižší. Protižidovské pogromy, vyhánění, diskriminace nebyly ve středověku v Evropě ničím neobvyklým. Důvodem této nenávisti a křesťanského antisemitismu bylo obviňování Židů ze smrti Ježíše a proto mnoho Židů prchalo do Svaté země za lepším životem. Zde používali chráněného statusu dhimmíj, který ale nezaručoval rovnoprávné postavení s muslimy. Výhodou pro Židy byl ale fakt, že nemuseli konvertovat k Islámu. Status dále zahrnoval placení zvláštních daní, zákaz nošení určitých barev oděvů, povinnost nosit zvláštní označení na oděvu, nesměli si brát muslimské ženy atd. Závažnější formy antisemitismu se v muslimském světě začaly objevovat až v 19. století. Hlavním impulzem byla tzv. Damašská aféra (1840), při které padlo obvinění na damašské židy z provedení rituální vraždy. Na přelomu 19 a 20. století s rozmachem sionismu se v Palestině začala projevovat silná nenávist vůči Židům. Muslimové je chápali jako západní kolonizátory, kteří je chtějí vytlačit a připravit je tak o svou zem. Stejně nepopulární se pro mnohé Araby staly evropské velmoci v čele s Velkou Británií. Především politika Velké Británie během 1. světové války poštvala proti sobě Araby a

sionisty. Z pragmatických důvodů poté mnozí Arabové začali sympatizovat s nacistickým Německem, přímým nepřítelem Britů a Židů. Po skončení 2. světové války antisemitské názory mezi Araby stále přetrvávaly. Napomohl tomu hlavně izraelsko-arabský konflikt, zlehčování hrůz holocaustu nebo arabské články s protižidovským podtextem. Všichni Židé byli v očích arabů automaticky považováni za sionisty. Antisemitismus také ovlivnil radikální islamistické hnutí Hizballáh nebo Hamás. V roce 2007 byla v Izraeli odhalena antisemitská skupina složená z imigrantů ze zemí bývalého Sovětského svazu, hlásící se k odkazu Adolfa Hitlera. Arabský nacionalismus (antisemitismus) je tak i v dnešní době palčivým problémem na Blízkém východě. (2)

2.6.2 Židovský nacionalismus – sionismus

Stručněji ho můžeme charakterizovat jako moderní židovský nacionalismus. Jedná se o myšlenkový proud židovského politického myšlení, který vznikl v druhé polovině 19. století a měl za cíl vytvoření a udržení židovského státu v Palestině. Za hlavního myslitele a zakladatele bývá označován Theodor Herzl (1860-1904). Tento vídeňský novinář své názory a myšlenky sice většinou již převzal, ale byl první, kdo dostal sionismus do globálního povědomí lidstva. V roce 1878 byla v Palestině vybudována první sionistická osada, též nazývána matka kolonií Petach Tikva. V tu samou dobu vznikaly také první organizace pod názvem Chovevej Cijon a Bilu.

Založení světové sionistické organizace prověřlo v roce 1897 v Basileji a jejím organizátorem byl již zmiňovaný Herzl. Návrh jeho projektu na přeměnu Palestiny pro židovský lid byl dokonce podporovaný německým císařem Vilémem II (1859-1941). S vládcem Palestiny a osmanským sultánem Abdulhamidem II (1842-1918) se mu však dohodu vyjednat bohužel nepodařilo s vládcem Palestiny a osmanským sultánem Abdulhamidem II (1842-1918). Židovští osadníci přesto dál vykupovali palestinskou půdu a zakládali *kibucy*¹².

Další šanci na svůj stát dostali sionisté v průběhu 1. světové války za pomoci Velké Británie. Přesněji se jednalo o Balfourovu deklaraci z roku 1917, ve které se sionistům podařilo vyjednat příslib od Britů a tím získat podporu pro budování židovské národní

¹² Kibuc je označení pro zemědělskou, ale také průmyslovou osadu v Izraeli.

domoviny. V této době se sionismus jako takový různě měnil a krystalizoval od mírných, až po radikální směry. K umírněným vztahům mezi Araby a sionisty vyzýval tzv. duchovně-kulturní proud sionismu. Nejvíce podpory mezi židovskými nacionalisty měl ale labouristický sionismus. Členové byli převážně socialisté a marxisté podporující hospodářský kolektivismus při budování zemědělských komun. Velká většina stoupenců labouristického sionismu nebyla nábožensky založena na rozdíl od náboženských sionistů, kteří vznikli v době britského mandátu a snažili se o propojení sekularismu s religiozitou. Dalším směrem byl tzv. revizionistický sionismus. Jednalo se o stoupence Vladimíra Žabotinského, duchovního vůdce židovských nacionalistických organizací Bejtar a Irgun. Žabotinskij byl známý svým odporem k levicovým sionistům a usiloval o co nejrychlejší vznik židovského státu, což se mu splnilo v roce 1948 vznikem státu Izrael. Cíl sionistů se lišil od ostatních koloniálních hnutí vztahem mezi osadníky a domorodým lidem, který chtěl nahradit svou novou populací a získat tak pracovní místa, přírodní zdroje a s ním spojený zisk. Sionismus se také po celou dobu dostával do konfliktu se silícím arabským a palestinským nacionalismem. (2)

2.6.3 Islamismus - Islámský fundamentalismus

2.6.3.1 Islamismus

Tento pojem je v západním světě často používán, ale není doposud jednoznačně definovatelný. Nejčastěji bývá prezentován jako:

1. *forma výrazného prolínání islámu s politikou (politický islám)*
2. *jako forma islámského náboženského fundamentalismu (ultrakonzervativní pojetí islámu)*
3. *jako šíření islámu teroristickými metodami*
4. *někdy je islamismus považován za novou politickou ideologii (podobně jako konzervatismus, komunismus, liberalismus atd.)*¹³

¹³ ČEJKA, M. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*, str. 88

2.6.3.2 Islámský fundamentalismus

Do všeobecného povědomí se islámský fundamentalismus dostal až v 70. letech, kdy se začal intenzivně používat ve spojení s teroristickými útoky, atentáty, únosy letadel a dalšími konflikty v oblasti Blízkého východu. Islámský fundamentalismus v očích euroamerického světa vyvolával pocit strachu a stal se synonymem pro označení reálné hrozby. Z 90. let můžeme připomenout teroristické akce Hozballáhu, Hamásu, iráckou invazi do Kuvajtu a následnou válku v Perském zálivu, nepokoje v Alžírsku a Egyptě. Všechny tyto akce až na výjimky ale nesouvisely s islámem, proto je velmi obtížné vymezit obsah samotného pojmu i jeho častou záměnu s islámským náboženstvím. Můžeme konstatovat, že fundamentalismus je v islámu krajností. Jeho přesnější vymezení definoval Luboš Kropáček v knize Islámský fundamentalismus, kde říká, že:

- *Fundamentalismus se zakládá na strohém přesvědčení o majetnictví pravdy. Vyznačuje se neústupností, nesnášenlivostí a tvrdostí srdce. Z koránu si účelově vybírá jen některá témata a symboly. Od morálně právních úvah, zaměřených silně kriticky, zvláště proti západním kulturním vlivům, přechází k tvrdému jednání, proti jinak smýšlejícím. Kolísá mezi skutečnou religiozitou a radikálními kulturními projevy a tendencí ke zpolitizování.*
- *V jeho ideologickém poli se formuje užší proud politického islámu, islamismu, s celospolečenskými cíli ustavení totalitního islámského řádu.*
- *V krajních polohách islamismus sahá k násilí a projevuje se jako extremismus či terorismus. Z hlediska jde o heretické vybočení, o novodobé, násilně orientované sektářství.¹⁴*

¹⁴ KROPÁČEK, L. *Islámský fundamentalismus*, str. 31

2.6.4 Sunnité a šíité

Již koncem sedmého století se Islám rozdělil na sunnitskou a šíitskou větev. Sunnité považují zdrojem své víry Korán a tzv. sunnu, která hraje velkou roli pro islámské právo a etiku. Jedná se o sbírku známých posvátných výroků a činů Mohameda, kterou z části uznávají také šíité. Po Mohamedově smrti v roce 632 začal boj o dalšího nástupce, který povede muslimskou obec. Sunnité uznávali za nástupce jakéhokoliv muslima, který k tomu měl předpoklady. Stal se jím Abú Bakr. Šíité ale zvoleného *chalífu*¹⁵ neuznávali. Titul chalífa by podle nich měl připadnout pouze potomkovi Mohamedově rodině. Konkrétně jeho zeti Alímu. Alí ibn Abí Tálíb (600–661) se nakonec chalífou stal, ale až čtvrtým v řadě. Zhruba devadesát procent všech muslimů na světě jsou sunnité. Šíité početně převažují pouze v Íránu, Iráku, Bahrajnu.

V Iráku vládli vždy sunnité, i když zde převažuje šíitská většina. Již okolnosti vzniku šíitů zapříčinily jejich odvěké pronásledování sunnity a často svou víru museli tajit. Sunnitští radikálové považují šíity za odpadlíky islámu a zrádce. V posledních desítkách let narůstají konflikty mezi těmito dvěma proudy. Nejhorší situace panuje v Iráku, Afghánistánu a Pakistánu. K utlačování šíitské populace v dnešní době přispívá především afghánský Taliban. Například v teroristické organizaci Al-Káida působí výhradně sunnité. Opakem jim je radikální šíitská organizace Hizballáh. (10) (9)

¹⁵ Chalífa je titul užívaný nástupci proroka Mohameda. (Nejvyšší duchovní autoritou islámu - imámem)

3 ANALÝZA CELKOVÉHO BEZPEČNOSTNÍHO RIZIKA V ČR

Česká republika se ochranou kritické infrastruktury zabývá po dlouhou dobu. Základem vždy bylo rychle a flexibilně reagovat na možné hrozby v různých obdobích ohrožující náš stát. Od 80. let minulého století byla upřednostňována potřeba na zvýšení odolnosti objektů proti účinkům zbraní hromadného ničení. Rozsáhlé povodně na přelomu tisíciletí zase vnesly požadavek na ochranu kritické infrastruktury před následky způsobené živelnými pohromami. Po září 2001 se k reálným hrozbám přidává také fenomén terorismus. Novodobá filozofie na ochranu kritické infrastruktury v ČR je založena na zachování základních funkcí státu za krizových situací. (11)

3.1 Kritická infrastruktura

V každé lidské společnosti se vyskytuje část infrastruktury, která bývá označována jako životně důležitá neboli kritická. Má na funkci společnosti hlavní a rozhodující význam. V průběhu vývoje kritické infrastruktury vznikla celá řada definic, které ji vymezují. Na přelomu století byla kritická infrastruktura v zahraničí vymezována jako „*fyzické a kybernetické systémy, které jsou nutné pro zajištění minimálního chodu ekonomiky a správy státu, zejména telekomunikace, energetika, bankovníctví a finance, doprava, systémy zásobování vodou, nouzové složky, a to jak státní, tak i privátní.*“¹⁶

V České republice byla přijata definice, která říká že: „*Kritická infrastruktura představuje výrobní i nevýrobní systémy a služby, jejichž nefunkčnost by měla závažný dopad na bezpečnost státu, ekonomiku, veřejnou zprávu a zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva*“¹⁷

3.2 Ochrana kritické infrastruktury

Ochrana kritické infrastruktury funguje jako proces, u kterého při zohlednění všech možných rizik a hrozeb směřujeme k zajištění správné funkce subjektů kritické infrastruktury a vazeb mezi nimi. Na této ochraně se podílí několik aktérů:

¹⁶ ŠENOVSKÝ, M, ADAMEC, V a ŠENOVSKÝ, P. *Ochrana kritické infrastruktury*. Str. 47

¹⁷ Ministerstvo vnitra České republiky. [Online] 2010. [Citace: 29. Březen 2012.] <http://www.mvcr.cz>.

- Stát (jako představitel vůle lidu, vlastník staveb a zařízení KI)
- Soukromé subjekty (jako vlastníci staveb a zřízení KI)
- Obyvatelstvo (stát mu garantuje přežití v době krize a další rozvoj)

Poř.	Oblasti KI	Produkt nebo služba
1.	Energetika	1.1 Elektřina
		1.2 Plyn
		1.3 Tepelná energie
		1.4 Ropa a ropné produkty
2.	Vodní hospodářství	2.1 Zásobování pitnou a užitkovou vodou
		2.2 Zabezpečení a správa povrchových vod a podzemních zdrojů vody
		2.3 Systém odpadních vod
3.	Potravinařství a zemědělství	3.1 Produkce potravin
		3.2 Péče o potraviny
		3.3 Zemědělská výroba
4.	Zdravotní péče	4.1 Přednemocniční neodkladná péče
		4.2 Nemocniční péče
		4.3 Ochrana veřejného zdraví
		4.4 Distribuce léčiv
5.	Doprava	5.1 Silniční
		5.2 Železniční
		5.3 Letecká
		5.4 Vnitrozemská vodní
6.	Komunikační a informační systémy	6.1 Služby pevných komunikačních sítí
		6.2 Služby mobilních komunikačních sítí
		6.3 Radiová komunikace a navigace
		6.4 Satelitní komunikace
		6.5 Televizní a rádiové vysílání
		6.6 Přístup k internetu a k datovým službám
		6.7 Poštovní a kurýrní služby
7.	Bankovní a finanční sektor	7.1 Správa veřejných financí
		7.2 Bankovníctví

		7.3 Pojišťovnictví
		7.4 Kapitálový trh
8.	Nouzové služby	8.1 Policie ČR jednotky požární ochrany
		8.2 Hasičský záchranný sbor ČR
		8.3 Zdravotnické záchranné služby
		8.4 Letecká zdravotnická záchranná služba
		8.5 Armáda ČR
		8.6 Radiální monitorování
		8.7 Předpovědní, varovná a hlásná služba
9.	Veřejná správa	9.1 Sociální ochrana a zaměstnanost
		9.2 Diplomacie
		9.3 Výkon justice a vězeňství
		9.4 Státní správa a samospráva
10.	Odpadové hospodářství	10.1 Nakládání s odpady
		10.2 Radioaktivní odpady

Tabulka 1: Oblasti národní kritické infrastruktury schválené v roce 2007 (11)

3.3 Protiteroristická politika v ČR

Rychlý vývoj terorismu ve světě ovlivnil protiteroristickou politiku v ČR a zapříčinil tak její realizaci a zdokonalil vývoj. Význam pro ČR, která je členem koalice ve válce proti terorismu, narostl po 11. září 2001. V posledním desetiletí politika ČR v boji proti terorismu prošla výrazným procesem europeizace. Protiteroristickou politiku chápeme jako politiku zaměřenou na eliminaci terorismu. Tento pojem je používán především ve smyslu politiky proti státnímu i nestátnímu subverzivnímu terorismu. (3)

Nástroji státní protiteroristické politiky jsou především:

- *zpravodajské operace (zjišťují informace o teroristech);*
- *policejní operace (zadržování teroristů, osvobození rukojmích, likvidace náloží apod.);*
- *vojenské operace (zajišťují likvidaci teroristů a ochranu před nimi vojenskými prostředky, může se jednat i o útoky na státy podporující terorismus, které odpovídají kritériím klasické války);*

- právo (které zajišťuje zákonné vymezení kompetenci protiteroristických orgánů i sankční normy pro postih teroristů a subjektů, které je podporují; specifický subtyp představuje mezinárodní právo);
- preventivní opatření (technologická i další, která latentně a preventivně přispívají k eliminaci terorismu);
- politická činnost směřující k odstranění příčin terorismu, včetně diplomacie a politického vyjednávání;
- civilní ochrana (vytváření struktur k eliminaci následků teroristických útoků, včetně lékařství, pomoci obětem apod.).¹⁸

Primárně je protiteroristická politika brána jako součást bezpečnostní politiky státu a zasahuje do vnitřní i vnější bezpečnostní politiky. Po dlouhou dobu byl terorismus záležitostí spíše vnitřní bezpečnostní politiky, ale během sedmdesátých let 20. století, v době vývoje a výroby zbraní hromadného ničení se z terorismu stává globální hrozba spadající do sféry vnější bezpečnostní politiky. Terorismus a jeho útoky byly ve většině případů pojmány jako nevojenská hrozba, ale postupem času s jeho vzrůstající intenzitou si vynutil mnohdy nasazení armády. Většinou se tak dělo v boji proti režimům podporujícím terorismus (např. válka proti Talibanu v Afghánistánu). (3) Počet muslimů v ČR se pohybuje mezi 15-20 tisíci. Z toho je ale nanejvýš tisíc muslimů angažovaných a praktikujících muslimskou víru. Muslimská komunita v České republice je tvořena převážně studenty vysokých škol a zde v této skupině intelektuálů se může skrývat potencionální nebezpečná hrozba islámského terorismu, u které bývá jedna z hlavních příčin zklamání a nespokojenost se západní společností a jejím vedením života, kterému se nechtěli nebo nějakým způsobem nedokázali přizpůsobit a akceptovat jej. (12)

Výsledek protiteroristické politiky je systémová existence protiteroristických složek, protiteroristické koncepce zákonů a mezinárodních smluv. Po vytvoření tohoto základu dochází k reálným zásahům, jak preventivním, tak následným (po provedených úderech).

¹⁸ MAREŠ, M. *Terorismus v ČR*, str. 383

V současnosti se ohledně protiteroristické politiky v mnoha státech vede diskuze o nalezení optimálního poměru mezi zajištěním bezpečnosti a respektováním svobody soukromí a dalších osobních svobod člověka. (3)

3.4 Druhy hrozeb v ČR

Nekonvenční terorismus – Je relativně novým typem terorismu, pro nějž je typické použití prostředků a metod, které nelze zahrnout do kategorie konvenčního terorismu. Patří sem např. zneužití ZHN, prostředků informační a psychologické války, nebo prostředků vojensky nezařaditelných (zneužití průmyslových odpadů či látek, nebo záměrně vyvolaných katastrof a havárií).

Elektronický terorismus – se snaží o politickou destabilizaci na základě zneužití či ochromení informačních sítí či jiných významných elektronických systémů. Někdy též nazývaný kyber terorismus.¹⁹

Kriminální terorismus – Sleduje zejména kriminální cíle, ale jeho důsledky sekundárně zasahují do politické sféry (např. možný fakt u požáru veletřního paláce).²⁰

Náboženský terorismus – je definován především primárním vztahem k náboženské dimenzi teroristického motivačního zázemí. Náboženství přitom může být do různé míry spojeno i s prosazováním sociálních a politických zájmů. Náboženský terorismus tedy není správné vnímat jako nepolitický fenomén, protože náboženství je součástí společenského a politického života.²¹

¹⁹ LAUCKÝ, V. *Přednášky z předmětu TKB II a spec. bezp. Technologie*

²⁰ LAUCKÝ, V. *Přednášky z předmětu TKB II a spec. bezp. technologie*

²¹ MAREŠ, M. *Terorismus v ČR str. 243*

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 REÁLNÁ HROZBA TERORISMU V ČR

Na území České republiky nebyla doposud zaznamenána klasická teroristická činnost či jakékoli násilné akce nebo útoky mezinárodních teroristů. Můžeme však konstatovat, že se na našem území zdržovaly osoby, které mají přímou spojitost s teroristickými skupinami nebo se zde dokonce vyskytovali její členové. Musíme tak stále počítat s reálnou hrozbou pro náš stát. Pravděpodobnost provedení útoku je větší u rizikových a strategických objektů než u přímého zaútočení na civilní obyvatelstvo.

Potencionální místa ohrožená útokem teroristů můžeme rozdělit do několika skupin:

- strategické objekty
 - elektrárny
 - vojenské objekty
 - mosty a tunely
 - zásobárny pitné vody

- vládní objekty a osoby
 - parlament, ministerstva a sídla vlády
 - sídlo prezidenta
 - Zastupitelské úřady (především USA, Velké Británie a Izraele)
 - úřad OSN a jiných organizací
 - členové vlády a parlamentu
 - cizí státní příslušníci, státní návštěvy a zastupitelé

- místa s velkou koncentrací lidí
 - metro, letiště, nádraží
 - nákupní centra, náměstí a rušné ulice
 - sportovní akce, stadiony
 - divadla, kina

- ostatní
 - židovské památky a objekty
 - informační systémy (důležité počítačové sítě)

Jak jsem již zmiňoval, tak v České republice existuje reálná hrozba teroristického útoku. Toto ohrožení však není prozatím bezprostřední. Pokud by nastal špatný scénář a naší zemi bezprostředně hrozilo nebezpečí, pak by se stala hlavním cílem patrně Praha.

Klasický terorismus je prováděn většinou za pomoci výbušných systémů a je také celá řada důvodů, proč teroristé preferují výbušné systémy. Mezi hlavní patří relativně levná pořizovací cena. Tento způsob nevyžaduje tolik znalostí a opatření. Provedení útoků navíc vždy provází intenzivní zájem ze strany sdělovacích prostředků, což zajišťuje publicitu s minimálním rizikem pro pachatele. Výbuch má obecně také větší dopad na psychiku u široké veřejnosti než je to například únosu nebo držení rukojmí. Nejdůležitější část je tak pro teroristy výběr cíle a průzkum terénu. Průzkumné operace mají za cíl výběr místa s minimálním rizikem odhalení. Většinou je to tam, kde slábnou nebo končí bezpečnostní opatření. Například útok na letiště. Plocha letiště je důkladně chráněna a monitorována, přesunou tak útok do prostoru terminálu. Při účinném bezpečnostním opatření tohoto prostoru se tak pravděpodobně přesunou na periferie letiště - parkoviště, vchody a východy. Lokality pro umístění výbušných systémů jsou prakticky kdekoliv, kde to pro útočníky bude dostatečně atraktivní. Většinou v těsné blízkosti cíle nebo přímo na místě.

Nové hrozby útoků jako jsou (chemické, biologické, radiologické nebo jaderné) jsou v dnešní době stále také více reálné. Všechny tyto druhy hromadného ničení byly po dlouho dobu vyvíjeny pro válečné účely.

Do široce rozšířených a nebezpečných látek řadíme průmyslové toxické látky, mezi které patří: chlor, amoniak, kyanovodík, fosgen, formaldehyd. Dostupnost informací, relativně jednoduchá a levná výroba dávají vysokou pravděpodobnost jejich zneužití. (11)

Uvedu zde několik konkrétních objektů, se kterými jsou spojené bezpečnostní rizika.

4.1 Letiště Václava Havla

Jeden z možných cílů je Letiště Václava Havla donedávna ještě známé pod názvem Ruzyňské letiště. Je určeno pro mezinárodní i vnitrostátní, pravidelný i nepravidelný letecký provoz a jedná se o největší letiště v Česku. Tato letiště jsou teroristy často vyhledávané a to především z důvodů vysoké koncentrace osob různých národností a možností ochromení kritické infrastruktury státu.

Obrázek 2: Orientační plán letiště (13)

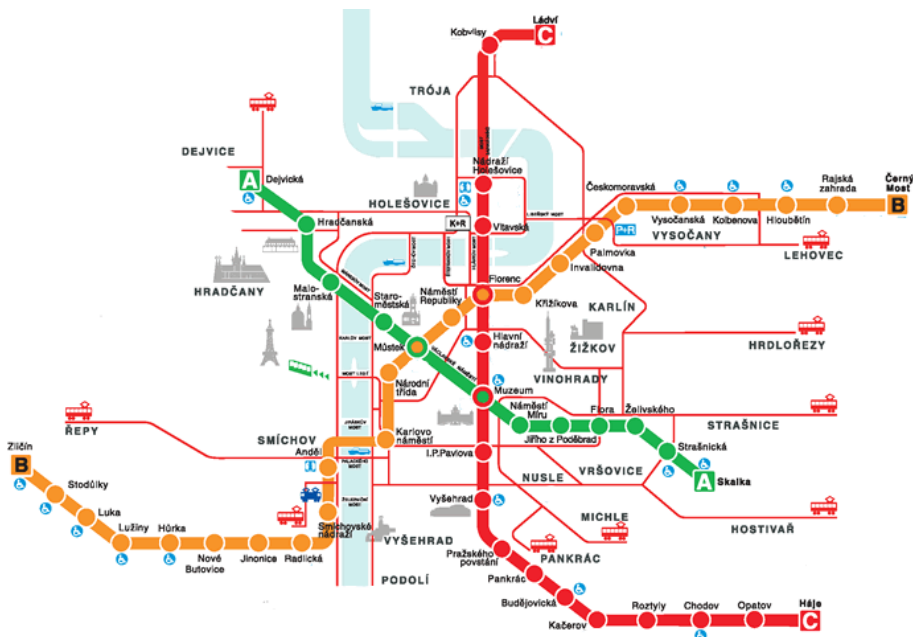
Z nedávných útoků provedených teroristy, bych zmínil sebevražedný útok uskutečněný 24. ledna 2011 na moskevském letišti Domodědovo, kdy v zavazadlové oblasti mezinárodní příletové haly terminálu letiště explodovala nálož, při kterém zahynulo 35 lidí a 180 jich bylo zraněno. Exploze byla způsobena improvizovaným výbušným zařízením složeným z 2 až 5 kg TNT spolu s velkým množstvím kovových šrapnelů. Odpovědnost za útok přiznal vůdce severokavkazských povstalců Doku Umarov. (14)

4.2 Metro Praha

Pražské metro tvoří hlavní síť městské hromadné dopravy v Praze a každý den přepraví přibližně 1,5 milionů cestujících, proto ho řadím mezi jedno z nejzranitelnějších míst pražské infrastruktury. (15) Metro je často vyhledávané místo pro bombový útok, při kterém se účinky výbuchu mnohonásobně krát zvyšují díky relativně uzavřenému prostoru. V posledních letech vzrůstá také obava z použití biologických zbraní v uzavřených místech, kam metro bezpochyby můžeme zařadit.

Bioterrorismus byl po minulá desetiletí značně opomíjen, podceňován a zastíněn hrozbou z nukleárních zbraní. Až nyní dochází k přehodnocení situace, z níž plyne, že hrozba biologického terorismu je mnohem větší ve srovnání z minulostí (návodů a postupů pro

výrobu jsou zveřejněny na internetu). Opatření zaměřená proti bioteroristické hrozbě, mají, až na několik výjimek, pouze minimální podporu a finanční zabezpečení.

Obrázek 3: Mapa tras metra Praha (16)

Jako smutný příklad teroristického útoku uvedu útok *sarinem*²² v tokijském metru 20. března 1995. Celkem bylo nakaženo více než 5 500 lidí, z nichž 12 zemřelo. Následky mohly být katastrofální, ale nepodařilo se uvolnit do ovzduší uzavřeného metra většinu nebezpečné látky.

Sarinem tehdy bylo naplněno přibližně jedenáct sáčků, které byly obaleny novinovým papírem. Všechny sáčky se propíchnout nepodařilo, proto nebyl dopad tak katastrofální. Dalším faktorem, který nezpůsobil větší ztráty na životech, bylo použití jen přibližně 30% čistoty této látky. (17)

4.3 Kulturní a sportovní akce

V Praze se také koná velké množství kulturních a sportovních akcí, kterým přihlíží někdy až desetitisíce nic netušících diváků. Patří sem především fotbalový stadion Genereli

²² vysoce toxická kapalná látka používaná jako nervově paralytická chemická zbraň

Arena, Synot Tip Arena a víceúčelová O₂ Arena. Pro útok jsou tyto akce ideální z hlediska naplánování a zmapování okolí již před samotným konáním.

Lákavou příležitostí je okamžitá medializace případného útoku, zapříčiněná živými přenosy například fotbalových utkání. Teroristi se tak mohou stát centrem pozornosti vedoucí k prosazení např. politického nebo ideologického názoru.

Dobře umístěné a postupně odpalované nálože v kombinaci s kovovým šrotem (šrapnely) mají při velké hustotě osob na stadionu katastrofální následky doprovázené následnou nekontrolovatelnou panikou, kdy hrozí ušlapání nebo umačkání dalších osob, jinak než by tomu bylo na otevřeném prostranství.

Obrázek 4: Půdorys stadionu Synot Tip Arena (18)

Svět již terorismus ve sportu zažil. Asi nejznámějším příkladem jsou olympijské hry v Mnichově z roku 1972, kdy bylo uneseno jedenáct izraelských olympioniků. Při únosu a následném vyjednávání za jejich propuštění požadovali útočníci vydání několika stovek teroristů z izraelských a německých věznic. Izrael tyto požadavky odmítl a v následné přestřelce bylo zavražděno 11 izraelských sportovců a pět teroristů. Únos provedla 5. září palestinská skupina Černé září, o níž se soudí, že vznikla pod křídly Fatahu.

Hlavním důvodem této smutné události bylo podcenění bezpečnosti, ve snaze o uvolněnou atmosféru v průběhu her. Žádné kontroly u vstupu, volný pohyb sportovců z olympijské vesnice, neozbrojené policejní složky v terénu a ani upozorňování na nízkou bezpečnost ze strany sportovců bohužel nevedla k nápravě ze strany pořadatelů (19)

4.4 Kulturní památky

Další oblastí vhodnou pro terorismus, znamenající citelný zásah pro Českou republiku, jsou útoky na české kulturní památky a dědictví.

V Praze je jich převážná část. Ať už se jedná se o památky jako Karlův most, Pražský hrad či Obecní dům, útok na ně by znamenal citelný zásah naší země, jelikož je řadíme k symbolům našeho státu.

Teroristy by také přitahovala místa s výskytem cizinců, což kulturní památky v Praze splňují. Plně obsazené Stavovské nebo Národní divadlo, kdy se kapacity pohybují od 600 do 1000 míst, můžou znamenat reálnou hrozbu. Útočníky by však možná odradilo obtížnější infiltrování se mezi diváky, kterým by mohlo přijít nápadné chování teroristů. Od Islámských fundamentalistů lze očekávat nenávisť vůči židovské menšině a tak i ohrožení židovských památek v Praze, jako jsou Starý židovský hřbitov, Španělská synagoga a další.

4.5 Nákupní střediska

V České republice jsou nákupní střediska z hlediska bezpečnosti často podceňovaná. Velká hustota osob na relativně malém prostoru a velmi malá obezřetnost nakupujících vůči takovému nebezpečí, jsou ideální kombinací pro teroristy. Bezpečnostní opatření v těchto objektech jsou zaměřené především na detekci a likvidaci požárů s následnou evakuací nouzovými východy. Proto se stávají vůči samotným explozím nebo útokem chemických zbraní lehce zranitelné.

4.6 Energetika

Další oblast, která by v důsledku globálního terorismu přinesla kromě značných ekonomických škod také ohrožení životů a zdraví v České republice, je útok v oblasti energetické infrastruktury státu. Bezpečnost občanů by byla bezprostředně ohrožena především haváriemi velkého rozsahu, jakými může být například zničení jaderné elektrárny Temelín, Dukovany, vodní elektrárny Dlouhé stráně nebo Dalešice. Tyto havárie by mohly mít za následek dlouhodobé negativní účinky na životní prostředí (voda, vzduch, půda), čímž znemožní jejich běžné využití na řadu let.

Nejedná se však o jediný důsledek možné havárie. Při dlouhodobém narušení energetických zásobovacích systémů dochází často k hospodářské i politické destabilizaci a rozvrácení národní ekonomiky. V oblasti zásobování elektřinou patří mezi nejcitlivější terče pro terorismus:

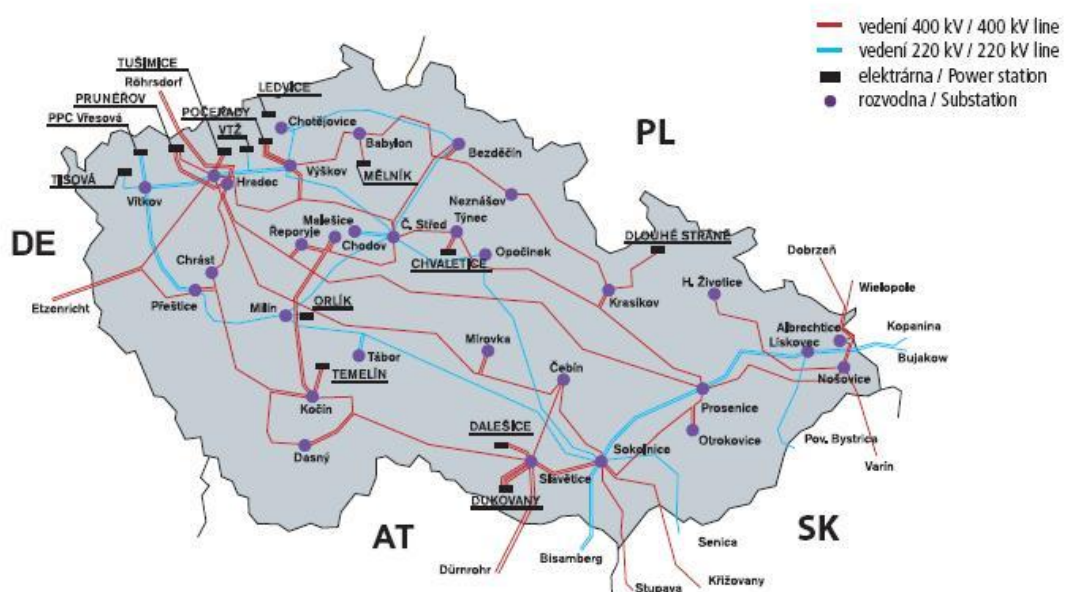
- nadzemní vedení (především přenosové soustavy)
- venkovní elektrické stanice (transformátory, rozvodny)
- elektrárny

Přenosová soustava, někdy zvaná také "páteřní", představuje mezičlánek mezi výrobcí a distributory na cestě elektřiny ke konečnému spotřebiteli. Slouží také k propojení s elektrizačními soustavami sousedních států. V České republice je na základě licence dle Energetického zákona jejím výhradním provozovatelem společnost ČEPS, a. s.²³

²³ <http://www.pre.cz>. *Pražská energetika*. [Online] [Citace: 24. duben 2012.] <http://www.pre.cz/velkoodberatele/pre-aktualne/prenosova-soustava-v-cr-a-jeji-zacleneni-v-eu.html>.

Schéma sítě 400 a 220 kV

Map of Interconnected Network - 400 and 220 kV

Obrázek 5: Schéma přenosové soustavy (20)

Ze schématu přenosové soustavy pro Českou republiku na obrázku č. 2 vyplývá, že tato soustava není schopná odolat teroristickému útoku, jehož provedení by bylo současně vedené na dvou a více prvcích (přenosové soustavy, transformátory, rozvodny, elektrárny). Takový útok může vyvolat výpadek přenosové soustavy, což by mělo za následek velké hospodářské škody a postihlo by to všechny uživatele elektrizační soustavy. Útokem na páteřní energetickou síť tak hrozí totální výpadek dodávky elektrické energie (Blackout). Nejvíce zranitelná jsou vedení, které není prakticky možné před útokem ochránit, ale jejich poškození lze v krátkých časech během několika hodin nebo dnů opravit. Stejně tak i poškození elektrických stanic jde řešit poměrně rychle a to výměnou za náhradní díly. Naproti tomu zničení důležitých součástí technologických zařízení elektráren je opravitelné velmi obtížně a náprava zabere mnohdy i měsíce, či roky, neboť ve velké většině se jedná o původní originální výrobky vyrobené pro daný objekt elektrárny (kotle, turbíny, řídicí systémy apod.). (21)

Zdálo by se, že elektrárny je možné ochránit jednoduše, kvůli své malé rozloze zastavěné plochy. V dnešní době se ale v elektrárnách pohybují pracovníci několika desítek firem, což ztěžuje dozor najatým bezpečnostním agenturám, které kontrolují vstup do objektu. Po překonání této kontroly je pak pohyb v objektu prakticky neomezený. Výjimku tvoří

jaderné elektrárny, kam je přístup povolen jen určité skupině pracovníků, jejichž pohyb je trvale monitorován. Proto je nezbytné v rámci krizového řízení zajistit vyšší bezpečnost založenou na omezeném pohybu osob uvnitř strategicky důležitých objektů.

5 NÁVRH ŘEŠENÍ PREVENCE OBJEKTŮ

V praktické části bych vás chtěl seznámit s prvky, které slouží k zabezpečení objektů. Cílem je navrhnout řešení a minimalizovat tak rizika násilných trestných činů v České republice, především ve spojení s terorismem.

5.1 ROZDĚLENÍ OBJEKTIVÉ OCHRANY

Pro zabezpečení objektů před jeho možným narušením nám slouží odlišné formy ochrany a především její kombinace nám zajišťuje vysokou bezpečnost.

5.1.1 Klasická ochrana

Tento typ ochrany tvoří základ každého zabezpečovacího systému a patří mezi nejstarší způsoby ochrany. S tímto typem ochrany se setkáme v různé podobě prakticky ve všech objektech, ale nejsou schopny nám je spolehlivě uchránit. Klasickou ochranu můžeme chápat jako určité vytvoření překážek, které pachateli ztíží dostat se do objektu. Jedná se o tzv. zpoždovací faktor, který nám udává čas, jaký je zapotřebí k překonání dostupnými nástroji a metodami. Dnešní doba proto vyžaduje kombinaci klasické ochrany s jiným druhem ochrany, kterými se navzájem doplňuje.

Klasickou ochranu rozdělujeme na :

Perimetrickou ochranu – vyhradzují nám prostor kolem chráněného objektu. (ploty, brány, vrata, turnikety, infračervené bariéry)

Plášťovou ochranu – zabraňují nepovolanému vstupu do objektů. (dveře, okna, střechy, stěny, podlahy).

Předmětovou ochranu – Slouží k ochraně vybraných předmětů. (trezory, ohnivzdorné skříně, ocelové schránky).

5.1.2 Fyzická ochrana

Fyzická ostraha a ochrana objektů patří k základním činnostem bezpečnostní služby. Jedná se o ochranu objektů pomocí hlídačů, vrátných, policistů apod. Tento způsob ochrany patří mezi nejdražší způsoby. Počáteční náklady (školení, výzbroj, oděv) nepředstavují velkou investici, ale jejich pravidelná mzda na rozdíl od prakticky bezúdržbových kamerových systémů je vysoká.

5.1.3 Režimová ochrana

Je ucelený soubor organizačně administrativních opatření, pokynů a postupů, které zajišťují správnou funkci zabezpečovacího systému řídicími se předpisy a dokumenty vlastníka objektu. Princip je založený na správném fungování bezpečnostních směrnic, které se obecně nazývají tzv. režimová opatření.

5.1.4 Technická ochrana

Používá se často v kombinaci s klasickou ochranou. Tento způsob ochrany patří mezi nejspolehlivější a také nejhůře překonatelný. Do této kategorie patří také detekční systémy, které monitorují hlídaný objekt pomocí technických prostředků objektové bezpečnosti. Cílem technické ochrany je zvýšení efektivity klasické a fyzické ochrany z důvodů rychlé reakce na vzniklou situaci a k jejímu rychlému řešení. Využívají se zde mechanické i elektronické prvky zabezpečení.

5.1.5 Hlídací služby

Úkoly (cíle):

- ochrana objektů a jejich zařízení,
- ochrana osob pracujících v objektech,
- ochrana dodržování pracovního režimu v daném objektu.

Vymezení pojmu „Hlídací služby“

Jde o součást a jednu z forem činnosti soukromých bezpečnostních služeb a tvoří páteř bezpečnostního průmyslu s tím, že tuto činnost dnes vykonává cca 85% SBS. Hlídací služby jsou v užším smyslu fyzickou ostrahou a ochranou objektů a osob. V širším slova smyslu zde zahrnujeme i ochranu předmětů, vozidel, doprovod cenností, peněz, bodyguarding apod. a také ochranu práv a svobod, eventuálně dalších zájmů zákazníka, postavených na smluvním základě.²⁴

5.2 Návrh optimalizace bezpečnostních systémů v ČR

Současná doba využívá nejrůznějších technických vymožeností, prostředků a bezpečnostních kontrol, které neustále prochází novým vývojem. I přes tyto mnohdy dokonalé systémy je lidský faktor nejdůležitějším prvkem. Člověk tyto technické

²⁴ LAUCKÝ, Vladimír. *Technologie komerční bezpečnosti I. Str.14*

prostředky ovládá a u plně automatických systémů musí mít dohled nad jejich bezchybným chodem.

5.2.1 Biometrické systémy řízení a kontroly vstupů

Biometrie je metoda autentizace, která je založená na rozpoznávání fyzických charakteristik subjektu - živé osoby. Metoda vychází z přesvědčení, že některé fyzikální charakteristiky jsou pro každého živého člověka jedinečné a tím pádem neměnitelné.

Systémy kontroly a řízení vstupů v bezpečnostních aplikacích (ACS – Access Control Systems) mají za úkol hlídat vstup a umožňovat ho pouze uživateli, který se prokazuje nějakou metodou autentizace. Verifikace (porovnání 1:1) značí ověřovací proces v systému ACS, který provede porovnání záznamu se záznamem uloženým v databázi systému. U těchto systémů přihlášení, je důležité omezit počet pokusů pro přihlášení, protože pak bude osoba definitivně odmítnuta jako nepovolaná. Při počtu přihlašovacích pokusů je nutné vzít v úvahu úroveň zabezpečení systému. Počet pokusů je nutno uvážit tak, abychom při menším počtu nevyvolávali falešné popluchy.

Na druhou stranu vysokým nebo neomezeným počtem žádostí o autorizaci by mohl pachatel získat dostatek informací o systému, které by mohl později zneužít a prolomit tak systém. U vysoce zabezpečených systémů by měly být výsledky verifikace pro pozdější zpracování ukládány a to buď přímo do zařízení (do hlavní jednotky snímače), do vzdáleného počítače nebo přímo do tokenu, pokud je použit.

Ukládání přímo do snímače je nevýhodné vzhledem k omezené paměti jednotky a ke snadnějšímu přístupu k uloženým datům pro pachatele. Při plné paměti by se starší záznamy přemazávaly novějšími. Při ukládání do vzdáleného počítače už ale není proces omezen velikostí paměti.

Musíme ale myslet na proniknutí do systému zvnějšku, čili je nezbytné komunikaci a také samotnou databázi důkladně zabezpečit. Další způsob je ukládání důležitých dat do tokenu. Tento typ ukládání má nevýhodu z důvodu vysokých pořizovacích nákladů (cena a stupeň zabezpečení). Důvodem je složitější elektronika a rozhraní pro token.

Mezi nejvíce rozšířené biometrické vlastnosti určené pro identifikační účely patří:

Anatomické vlastnosti:

- otisk prstu, obličej, duhovka oka, sítnice oka, geometrie ruky, dlaň, termogram obličej, termogram ruky, dentální obraz, podpis, tvar ucha, snímek nehtu, DNA

Dynamické vlastnosti:

- hlas/řeč, gestikulace obličej, podpis (dynamika), dynamika stisku kláves, pohyby rtů, chůze, zužování duhovky

Způsoby vzniku jedinečných biometrických vlastností u člověka jsou dány:

Genotypické - vytvořeny genetickým vývojem každého jedince, kdy se uplatňuje vliv dědičnosti (DNA).

Randotypické - Vznikly jako náhodné varianty v raném stádiu vývoje embrya.

Behaviorální - Dochází zde ke konkrétnímu sledování člověka a nikoliv jeho fyzických parametrů.

System lze uplatnit v bezpečnostní sféře například u přístupových systémů, fyzické kontrole vstupů na režimových pracovištích, výpočetních center, atomových elektrárn, vývojových laboratořích, vojenských objektů, kritických míst v nemocnicích apod.

Ze zemí Blízkého východu je nejrozvinutější zemí stát Izrael. Přes hranice s pásmem Gazy denně přejde za prací přibližně devadesát tisíc Palestinců, kteří vlastní speciální identifikační dokumenty vydané izraelskou armádou, obsahující biometrické údaje prstů, tváře a siluety ruky. Dále obsahují vytištěnou fotografii, která je v digitalizované podobě umístěna i na čipu. Letiště v Tel Avivu má pro časté cestující kartu rychlého odbavení, která obsahuje informace o siluete ruky a otisky všech prstů. Přístup do uzavřených prostor letiště díky ní trvá jen několik sekund. (22)

5.2.2 Bezpečnostní rentgeny pro kontrolu osob a zavazadel

U bezpečnostních rentgenů došlo v poslední době k velkému rozvoji. Důvodem jsou stále vyšší požadavky na bezpečnost osob, ať už na letištích nebo tam, kde je nutné provádět bezpečnostní kontrolu. Tyto přístroje nám slouží k identifikování skrytých předmětů, které

by znamenaly možnou hrozbu pro ostatní osoby. Především výbušniny, zbraně ale i narkotika.

Jako příklad uvedu přístroj Rapiscan Secure 1000. Patří mezi nejúčinnější dostupné komplexní řešení kontroly osob. Operátor může snadno identifikovat skryté nebezpečné předměty pomocí technologie Backscatter, která umožňuje zobrazovat obraz s vysokým rozlišením jak organických, tak anorganických předmětů. U otázky soukromí osob byla vyvinuta řada programů a zobrazovacích systémů, kdy jejím účelem bylo zlepšení ochrany soukromí a to především choulostivých informací u kontrolovaných osob. Bylo tak použito nižší rozlišení a elektronické zakrývání intimních partií, což ale snižovalo schopnost zachytit skutečnou hrozbu a pro teroristy možnost využití intimních partií pro ukrytí nebezpečných předmětů. Nedlouho po zavedení se ale ukázalo, že bezpečnost je pro cestující na prvním místě a to vedlo k použití plného rozlišení, které přístroj umožňuje.

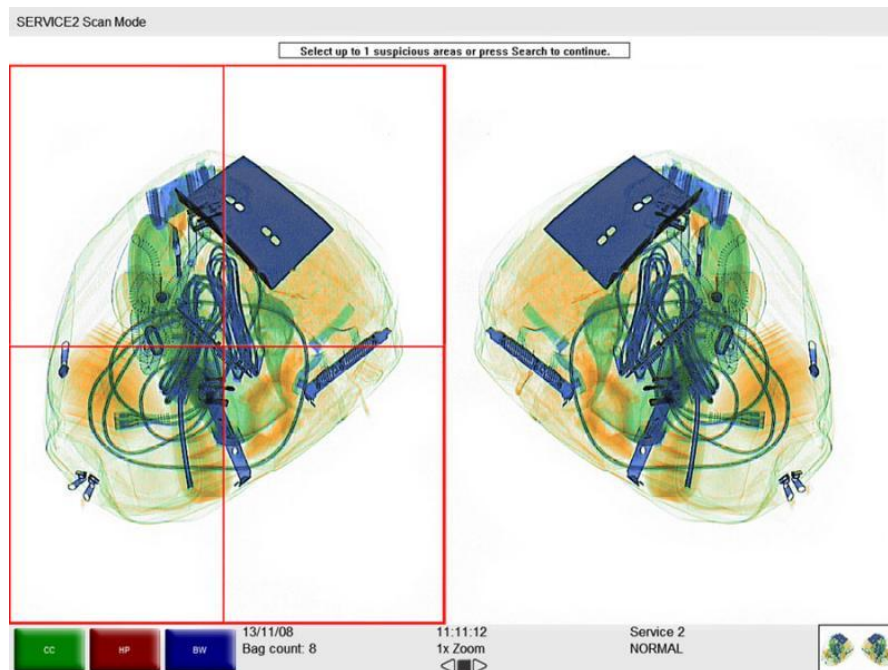
(23)

Obrázek 6: bezpečnostní rentgen pro kontrolu osob Rapiscan Secure 1000 (24)

Pro kontrolu zavazadel a zásilek je vysoce účinné řešení detekce nebezpečných předmětů pomocí modulárního příslušenství Rapiscan 620XR. Přístroj disponuje zobrazovacím systémem Dual Energy, který umožňuje automatické přiřazení různých barev materiálům

s odlišnými atomovými čísly. To slouží obsluze rentgenu k lepší identifikaci objektů v zavazadlech.

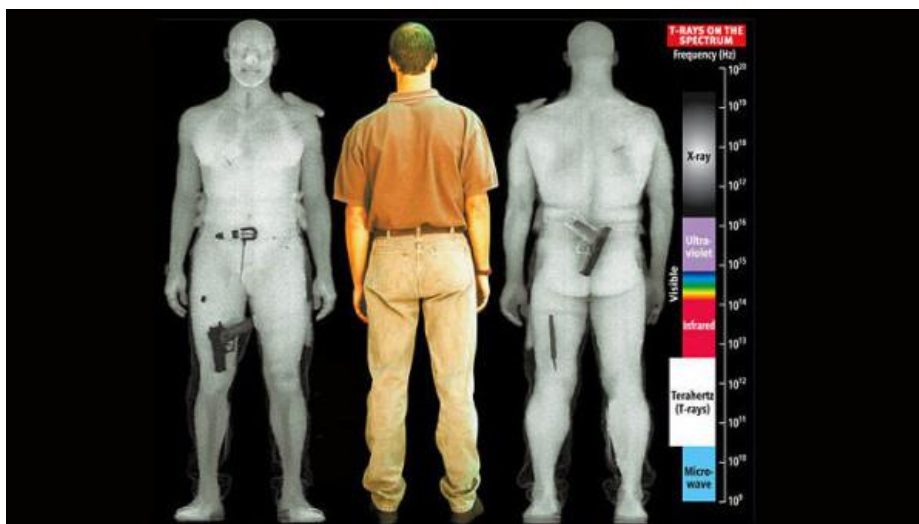
Obrázek 7: Zobrazovací jednotka pro kontrolu zavazadel (25)

Obrázek 8: Bezpečnostní rentgen pro kontrolu zavazadel - Rapiscan 620XR (26)

5.2.3 Terahertzové zobrazování

Jedním z důležitých systémů v oblasti fyzické bezpečnosti se v budoucnu pravděpodobně stanou detektory založené na principu terahertzových vln. Reagují tak na používání stále nových typů materiálů a zbraní z nich vyrobených. Jejich zobrazovací systémy budou dosahovat vysokého rozlišení na poměrně velké vzdálenosti a to až 25 metrů, čímž budou tvořit důležitý prvek v odhalování potencionálních hrozeb např. v přenášených zavazadlech nebo pod vrstvou oblečení. Tyto systémy jsou při včasné detekci schopny rychle reagovat, a v reálném čase znemožnit použití nebezpečných látek a předmětů.

Obrázek 9: Terahertzové paprsky (27)

Terahertzové vlny, vyplňují ve spektru elektromagnetického záření oblast v rozsahu kmitočtů 300 GHz - 3 THz nalézají se tedy mezi mikrovlnným a infračerveným zářením. Snadno pronikají oblečením nebo běžnými materiály, jako jsou dřevo, zdivo, plasty, balicí materiály, apod. Ve srovnání s rentgenovými paprsky mají několik výhod. Paprsky jsou silně pohlcovány vodou a zejména u biologických tkání jí tak díky své nízké energii nepoškozují. Využití těchto vln můžeme uplatnit například na letištích, kde by mohly terahertzové kamery sloužit při odhalování po zbraních a výbušninách. (28)

5.2.4 Systém Malintend

Malintend neboli v překladu „Zlý úmysl“ je systém, který dokáže pomocí citlivých senzorů na dálku bezkontaktně detekovat chování, mysl člověka a tím i jeho špatný úmysl vůči okolí. Cílem těchto kontrol je odhalit skryté předměty, které může mít osoba u sebe a se

kterými se může pokusit spáchat protiprávní čin. Při bezkontaktním snímání systémem Malintend využívá přístroj fyziologickou a behaviorální technologii. Osoba vysílá nonverbální podněty, které předcházejí jejím úmyslům.

Obrázek 10: Detekce systému Malintend (29)

Detekce funguje pomocí jemných senzorů, které na dálku analyzují tělesnou teplotu, srdeční rytmus a dýchání. Tyto projevy lidského těla jsou okem člověka prakticky neviditelné. Osoby se špatným úmyslem mají tak v těchto faktorech odchylky od normálu a senzory identifikují, že se některý lidský faktor vzdaluje od standardních hodnot. Po analýze a vyhodnocení může být osoba označena jako podezřelá a podstoupit tak další testy. Během testu snímá přístroj obličej a vyhodnocuje na osobě mikropohyby jeho obličejových svalů. Rozpoznává tak pocity, nálady a záměry osoby.

Další část měření je provedena pomocí očního snímacího zařízení a feromonové technologie určené k rozboru tělesného pachu. Systém dokáže rozpoznat sedm primárních emocí a emocionálních podnětů a dokáže tak vyhodnotit rozdíl mezi nervózním cestujícím a teroristou. Systém Malintend je časově navržen tak, aby bezpečnostní kontrola trvala v intervalu od dvou do čtyř minut.

5.2.5 Detektor výbušnin Explonix

Tento detektor výbušnin vyvinutý českou firmou, umí rozeznat přítomnost výbušniny již při její stopové koncentraci (podnanogramová množství). To znamená, že detektor vyvolá poplach, i když se osoba dostane s výbušninou jen do letmého kontaktu například před týdnem. Velkou výhodou je u tohoto přístroje rychlost reakce do jedné sekundy, což je určující parametr pro rychlou kontrolu pasažérů nebo zavazadel. Malé množství falešných poplachů a nízké provozní náklady mohou být rozhodujícím faktorem pro jeho rozšíření v armádě, policii a dalších ozbrojených složkách. V současné době je šest těchto detektorů používáno v ostrém provozu bezpečnostní kontroly na letišti v Praze. Detektor je také možno rozšířit o detekci radioaktivity.

Obrázek 11: Detektor Explonix (30)

Obrázek 12: použití především na letištích (31)

5.3 Syntéza problému

Pro Českou republiku byla jako jedna z hlavních priorit bezpečnostní politiky boj proti terorismu. Jak jsem již zmiňoval, tak k zásadním aktům terorismu zde na našem území doposud nedošlo. V této chvíli si ovšem nesmíme pokládat otázku, jestli se to někdy stane i u nás, ale spíše kdy se to stane.

Teroristický útok spoléhá na moment překvapení, a pokud se ochranná opatření začnou realizovat až po útocích, znamená to velkou časovou ztrátu a krok napřed terorismu. Základním prvkem, jak čelit hrozbě nebo alespoň minimalizovat následky na přijatelnou mez rizika je vypracování jednotlivých kroků opatření a tím i celkového plánu na řešení situace. Není důležité, zda je plán vypracovaný pro letiště, výrobní podnik nebo vládní instituci. Každá tato oblast má ovšem své specifika, na které je nutno se zaměřit. Poté se plán stává prakticky návodem, jak postupovat v případě teroristické akce a také jak jí čelit.

Obecně by měl zahrnovat opatření před událostí, plán postupu při incidentu a řešení postupu po incidentu. Příčinou špatného postupu v nastalé situaci je často zastaralost obsahu těchto dokumentů například stavebními úpravami, novou technikou nebo změnou pracovního režimu. Je proto nutné a důležité průběžně, flexibilně novelizovat obsah tak, aby odpovídal aktuálním podmínkám. Tato nekonečná práce může pak jednou znamenat odměnu v podobě zachráněných životů, které nelze vyčíslit finančními prostředky.

ZÁVĚR

Ve své práci jsem se pokusil propojit téma příčin mezinárodního terorismu ve středovýchodní oblasti s možným dopadem na Českou republiku. Strategickým cílem jak zvítězit nad terorismem je odstranění jeho příčin. To by ovšem znamenalo, že lidstvo by takového cíle mohlo dosáhnout pouze vytvořením stabilizované a prosperující globální společnosti, což se jeví jako značně nereálný cíl, ke kterému se můžeme v ideální situaci pouze přiblížit. Proto boj s terorismem nelze nikdy vyhrát.

Při analýze příčin na blízkém východě jsem dospěl k názoru, že hlavní příčinou mezinárodního terorismu v této oblasti není islamismus (islámský fundamentalismus), jak si převážná část veřejnosti může myslet, ale islámský a židovský nacionalismus. Mám na mysli především nekončící palestinsko-izraelský konflikt. Mezi další příčiny patří již zmiňovaný islámský fundamentalismus a rozdělení na sunnitskou a šíitskou větev. Napjaté vztahy v oblasti Blízkého východu hlavně mezi Izraelem a Íránem při vyplnění nejhorších scénářů mohou vyvolat i 3. světovou válkou.

Situace v České republice je ve spojení s terorismem prozatím klidná, ale novodobý mezinárodní terorismus již dnes nerespektuje žádné geografické ani politické hranice a proto jediným základem úspěchu v boji proti němu je spolupráce na mezinárodní úrovni a to především mezi státy a jejich vládami. Dále zde hrají důležitou roli zpravodajské služby jednotlivých států, jejich spolupráce a výměna informací. Při zhodnocení reálné hrozby jsem se zaměřil hlavně na Prahu a její potencionální místa ohrožená útokem. Jako nejvíce zranitelná místa v naší zemi se jeví sportovní, kulturní akce a nákupní střediska. Při návrhu řešení v této otázce bezpečnosti bych se zaměřil na nové technologie bezkontaktní detekce chování jako je například systém Malintend.

Někdo může při prohlášení teroristů získat dojem, že jejich cílem je budovat lepší a spravedlivější svět, ale každý normální soudný člověk racionálního myšlení přijde k závěru, že lepší svět nelze budovat ničením a vražděním.

ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ

The main aim of this thesis is to show the relation between the international terrorism in the Middle East regions and the possible impact on the Czech Republic. The only effective strategic goal to win over the terrorism is to eliminate its causes. However, this means that people can achieve this goal by creating a stabilized and prosperous society, which is highly improbable; ideally we can only approximate to this goal. Therefore, it is impossible to win the fight against the terrorism.

Analysing the causes in the Middle East brought me to a conclusion that the main cause of the international terrorism in this region is not the Islamism (Islamic fundamentalism), although this is generally accepted idea, but it is the Islamic and Jewish nationalism, as it is most obvious in the ongoing Israeli-Palestinian conflict. Other causes are the already mentioned Islamic fundamentalism and the split in Islam between the Sunnis and the Shiites. The growing tensions in the Middle East relationships, especially between Israel and Iran, could, in the worst-case scenario, even lead the world into the World War III.

The risk of terrorism attacks in the Czech Republic is minimal so far, however, the international terrorism does not respect any geographical or political borders and therefore, in order to be successful in the fight against terrorism, it is necessary to cooperate on the international level, especially among the states and their governments. Furthermore, the role of intelligence agencies of each state, their cooperation and information exchange is also very important. When evaluating the real threat, my focus concentrated mainly on Prague with its several places of potential risk. Sport and cultural events and the shopping centres seem to be the most endangered places in our country. A focus on new technologies, such as the Malintent system, which is implemented for detection of potentially dangerous behaviour, should be among the proposed suggestions to solution of the security situation.

Some of the terrorist declarations may seem to aim at creating a better and more rightful world, however an intelligent and discerning person of a rational thinking must come to a conclusion that a better world cannot be built by destruction and killing.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- (1) **Brzybohatý, Marian.** *Terorismus II.* Praha : Police History, 1999. ISBN 80-902670-4-1.
- (2) **Čejka, Marek.** *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu.* Brno : Barrister & Principal, 2007. ISBN 978-80-87029-19-0.
- (3) **Mareš, Miroslav.** *Terorismus v ČR.* Brno : Centrum strategických studií, 2005. ISBN 80-903333-8-9.
- (4) **Kropáček, Luboš.** *Blízký východ na přelomu tisíciletí: dynamika přeměn v muslimském sousedství Evropy.* Praha : Vyšehrad, 1999. ISBN 80-7021-298-5.
- (5) Political Map of the Middle East. *World Sites Atlas.* [Online] 2008. [Citace: 8. Leden 2012.] <http://www.sitesatlas.com/Maps/Maps/MEast.htm>.
- (6) Demografie. *Demografické informační centrum.* [Online] 2005. [Citace: 9. Únor 2012.] http://www.demografie.info/?cz_kontakt=&PHPSESSID=393aaf2cd8f5906bb24e0b5e13699d18. ISSN 1801-2914.
- (7) **Ulfkotte, Udo.** *Hrozba terorismu.* Praha : Ikar, 2003. ISBN 80-249-0162-5.
- (8) **Mendel, Miloš.** *Džihád.* Brno : Atlantis, 2010. ISBN 978-80-7108-316-0.
- (9) **Kropáček, Luboš.** *Islámský fundamentalismus.* Praha : Vyšehrad, 1996. ISBN 80-7021-168-7.
- (10) —. *Duchovní cesty islámu.* Praha : Vyšehrad, 1992. ISBN: 80-7021-125-3.
- (11) **Šenovský, Michail, Adamec, Vilém a Šenovský, Pavel.** *Ochrana kritické infrastruktury.* Ostrava : SPBI Spektrum, 2007. ISBN 978-80-7385-025-8.
- (12) **Bečka, Jiří a Mendel, Miloš.** *Islám a české země.* Praha : Votobia, 1998. ISBN 80-7198-034-8.
- (13) Letiště Praha. <http://www.letiste-praha.110mb.com>. [Online] [Citace: 25. duben 2012.] http://letiste-praha.110mb.com/index.php?p=1_8_Mapu-leti-t-283-.
- (14) Mediaoislámu. [Online] [Citace: 16. duben 2012.] <http://mediaoislamu.cz/tema/sebevrazedny-atentat-na-moskevskem-letisti-12011/>.
- (15) <http://www.metro-praha.info/>. *Metro Praha.* [Online] [Citace: 17. duben 2012.] <http://www.metro-praha.info/>.

- (16) <http://prazskemetro.cz/>. *PRAŽSKÉ METRO*. [Online] [Citace: 25. duben 2012.] <http://prazskemetro.cz/mapa-tras-metro-praha/>.
- (17) Zdravotnické noviny. <http://www.zdn.cz>. [Online] [Citace: 17. duben 2012.] <http://www.zdn.cz/clanek/priloha-lekarske-listy/bioterorismus-a-biologicke-zbrane-jsou-hrozbou-i-ve-tretim-tisic-125360>.
- (18) Časopis stavebnictví. <http://www.casopisstavebnictvi.cz>. [Online] [Citace: 25. duben 2012.] <http://www.casopisstavebnictvi.cz/clanek.php?detail=1073>.
- (19) Neaktuality. <http://www.neaktuality.cz/>. [Online] [Citace: 17. duben 2012.] <http://www.neaktuality.cz/zahranici/drama-v-mnichove-teroriste-zajali-izraelske-sportovce/>. ISSN 1804-9125.
- (20) <http://www.geocaching.com>. *Geocaching*. [Online] [Citace: 24. duben 2012.] http://www.geocaching.com/seek/cache_details.aspx?guid=8ecf8f22-8da7-4811-9d12-24dbe7b85043.
- (21) **CITYPLAN spol. s r.o.** *Studie strategické bezpečnosti energetických zásobovacích systémů v České republice*. [Dokument] Praha : autor neznámý, 2002.
- (22) <http://scienceworld.cz/>. *Science world*. [Online] [Citace: 27. duben 2012.] <http://scienceworld.cz/technologie/vyhody-a-nevyhody-biometrickych-systemu-2-512>.
- (23) <http://www.pcs.cz>. *PCS*. [Online] [Citace: 2. květen 2012.] http://www.pcs.cz/pcssro_cz_rapiscan_cs/download/secure1000_pripadova-studie-heathrow_cz.pdf.
- (24) <http://images.businessweek.com/slideshows>. *Bloomberg Businessweek*. [Online] [Citace: 2. květen 2012.] http://images.businessweek.com/ss/10/01/0107_airport_security_technology/5.htm.
- (25) <http://www.rapiscansystems.com>. *Rapiscansystems*. [Online] [Citace: 3. květen 2012.] http://www.rapiscansystems.com/en/products/bpi/productsrapiscan_network_display_station.
- (26) <http://www.rapiscansystems.com>. *Rapiscan systems*. [Online] [Citace: 2. květen 2012.] http://www.rapiscansystems.com/ru/products/bpi/productsrapiscan_620xr.
- (27) rednews. <http://rednews.nova.cz>. [Online] [Citace: 27. duben 2012.] <http://rednews.nova.cz/clanek/hi-tech/kamera-ktera-vas-svlekne-donaha.html>.

- (28) <http://technet.idnes.cz/>. *Technet.cz*. [Online] [Citace: 27. duben 2012.] http://technet.idnes.cz/objev-detektor-terahertzovych-vln-muze-castecne-nahradit-skodlivy-rentgen-1bh-/tec_technika.aspx?c=A081121_151329_tec_technika_kuz.
- (29) <http://www.gizmowatch.com>. *www.gizmowatch.com*. [Online] [Citace: 27. duben 2012.] <http://www.gizmowatch.com/entry/malintent-mind-scanning-system-assesses-suspicious-criminal-intentions/>.
- (30) <http://www.necodefence.com/>. *Necodefence*. [Online] [Citace: 4. květen 2012.] http://www.necodefence.com/exp_detect.php.
- (31) <http://www.rsdynamics.com>. *Rsdynamics*. [Online] [Citace: 4. květen 2012.] <http://www.rsdynamics.com/main.php3?s1=products&s2=explosiv&s3=explonix&s4=overview&s5=img27>.
- (32) **Laucký, Vladimír**. *Technologie komerční bezpečnosti I*. Zlín : Univerzita Tomáše Bati, 2009. ISBN: 978-80-7318-889-4 .
- (33) —. Přednášky z předmětu TKB II a speciální bezpečnostní technologie . 2010.
- (34) <http://www.pre.cz>. *Pražská energetika*. [Online] [Citace: 24. duben 2012.] <http://www.pre.cz/velkoodberatele/pre-aktualne/prenosova-soustava-v-cr-a-jeji-zacleneni-v-eu.html>.
- (35) Ministerstvo vnitra České republiky. [Online] 2010. [Citace: 29. Březen 2012.] <http://www.mvcr.cz>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

OOP Organizace za osvobození Palestiny

PFL Palestinská fronta osvobození

PID Palestinská fronta osvobození

OAN Organizace Abú Nidala

CIA Ústřední zpravodajská služba

TNT Trinitrotoluen

ČR Česká republika

ACS Systémy kontroly a řízení vstupů

DNA Deoxyribonukleová kyselina

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1: Blízký východ (5)</i>	16
<i>Obrázek 2: Orientační plán letiště (13)</i>	40
<i>Obrázek 3: Mapa tras metra Praha (16)</i>	41
<i>Obrázek 4: Půdorys stadionu Synot Tip Arena (18)</i>	42
<i>Obrázek 5: Schéma přenosové soustavy (20)</i>	45
<i>Obrázek 6: bezpečnostní rentgen pro kontrolu osob Rapiscan Secure 1000 (24)</i>	51
<i>Obrázek 7: Zobrazovací jednotka pro kontrolu zavazadel (26)</i>	52
<i>Obrázek 8: Bezpečnostní rentgen pro kontrolu zavazadel - Rapiscan 620XR (27)</i>	52
<i>Obrázek 9: Terahertzové paprsky (28)</i>	53
<i>Obrázek 10: Detekce systému Malintend (30)</i>	54
<i>Obrázek 11: Detektor Explonix (30)</i>	55
<i>Obrázek 12: použití především na letištích (31)</i>	55

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Oblasti národní kritické infrastruktury schválené v roce 2007 (11) 34

SEZNAM PŘÍLOH

